

מבשר טוב

סוכות תשכ"ה - ס"ג תשע"ח

יארצייט היהודי הקדוש תשפ"ד

מאמר השמחה בזמן שמחתנו "מי שלא ראה שמחת בית השואבה - לא ראה שמחה מימיו"

הושענא רבא תש"פ

שמחת תורה תשע"ה

סוכות תשכ"ה

(מה שאמרתי בארץ הקודש)

א

סוכה דירת ארעי

אא"ז בסה"ק. תולדות אדם ולליל כ' לסוכות) מבאר המחלוקת, אם סוכה דירת קבע או. דירת ארעי, שלכאורה היא מחלוקת מקצה אל הקצה, וזל"ק: "ופרוס עלינו סכת שלומך סכת רחמים וחיים ושלוש, ויל"ד איך שייך להסוכה לשון שלום בשלמא. סוכת רחמים שייך כי מי שיש לו רחמים הוא מסכך ומגין, וחיים גם כן אנו צריכים להתפלל תמיד, אלא שלום מה שייכת להסוכה, ונוכל לפרש פירוש. השלום. כמו דאיתא. בגמ' הפלוגתא חכמים. ר"י שחכמים אומרים סוכה דירת עראי בעינן ורי"א דירת קבע בעינן, ולכאורה מה שאנו מתפללים והאר עינינו בתורתך ותורה הוא אמת ובודאי. היו התנאים ההם רואים כל אחד האמת, ואיך יוכל להיות שאחד יאמר דירת ארעי בעינן, והב' יאמר דירת קבע בעינן מהיפך להיפך.

"אבל נוכל לומר דמר אמר חדא ומר אמר חדא, ולא פליגא לפי דאיתא בספרים הטעם על ישיבת הסוכה דרחמנא אמר צא מדירת קבע ושב בדירת עראי כדי שנדע. שזה העולם הוא רק דירת עראי, ור"י מודה לחכמים גם כן בזה. שסוכה דירת עראי. בעינן אלא שהוא בא להוסיף עוד על החכמים שהם אומרים שדי בז' ימי הסוכה בלבד, ורי"א שז'. ימי הסוכה הם מרומזים על על השנה היינו שצריך האדם. להיות זאת קבוע בלבד. תמיד שזה העולם הוא רק דירת ארעי ולא דירת קבע, וזה כוונת ר"י במה שאמר סוכה דירת קבע בעינן, היינו שיהיה זאת- אצל האדם בקביעות בכל השנה בלבד שאנחנו בזה העולם כדירת ארעי, ולא אותן הז' ימים בלבד.

וזאת הוא הפירוש שאנו מתפללין על סוכת שלום, היינו שנעשה שלום בין חכמים לר"י שנדע באמת כל השנה בקביעות שצריך האדם להיות בעולם הזה רק כדירת ארעי". עכל"ק.

וגם יש להסביר על פי דברי המהר"ל שאין מחלוקת באגדה, שהיא דירת עראי אלא שצריך להיות קבע לאדם.

וצריך להבין דבריו הקדושים, דהרי במשנה באבות ג' א' "דע מאין באת ולאן אתה הולך". הרי שכל חיי האדם עלי אדמות הוא ארעי, ומדוע דוקא בזה צריך האדם לקבוע שהוא ארעי.

ואשר יראה בזה הוא, דהנה יש ב' ענינים במובן של ארעי, האחד המרמז על העולם - הזה שהוא דירת ארעי, והוא שלפעמים כל האדם נמצא במצב ארעי. כמ"ש בשם אחד הגדולים שאמר שאדם הוא כל פעם ארעי, כאן נוסע, כאן בא מן הנסיעה וכו', ואמרו עליו שחמש רגעים לפני הדלקת נרות שבת למד כפי שהיה ביום ג' בשבוע.

ולפעמים אדרבא זה עיקר נסיונו של האדם, כמו שהביא אא"ז בסה"ק דברי בינה עקב. בשם הרה"ק מהר"ם מקאברין ז"ל זי"ע "אל תאמר כשאפנה, ממחשבות זרות ומדות רעות ומן היצה"ר אז אשנה, שמא לא תפנה, היינו כי שמא נבראת על זה האופן שלעולם לא תפנה. כי יש אדם שנברא שיעבוד בעבודה כזו אשר לעולם לא יפנה. כי זה בעצמו היא עבודתו". עכל"ק, והיינו: דשמא הקב"ה רוצה עבודתך כשלא תתפנה ובמצב כזה תעבוד השי"ת, כי מלאכים וכו' שיש להם מנוחה ועובדים השי"ת, מקומם בשמים ולא בארץ.

והנה דו"ז בסה"ק ארון עדות, כתב וזל"ק: "א"י כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, כי ידוע שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד, והטעם כי המלכות היא כוללת כל העם כמו הנשמה שהיא כוללת כל הגוף, והנשמה שהיא בראש צריכה שתהיה במנוחה ובישוב הדעת, ואם ח"ו הראש מבולבל מעט אזי כל הגוף איננו מתנהג כסדרו הראוי, יען כי הראש שהנשמה בו הוא הכולל ומנהיג כל הגוף על סדרו, ולכן צריך לשמור הראש מאד לבל יתבלבל ח"ו, דוגמת כן המלכות היא כוללת העם המנהיג אותם, ולכן צריך שיהיה במנוחה ובישוב, וזה הרמז אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד. והיום בסוכות כל ישראל כמלכים, וצריכים להיות במנוחה וישוב ולכן כתיב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, ולכן בסוכות צריכים אנו להוושע בכל טוב בכל הענינים שיהיה לנו נחת ומנוחה וישיבה אמר". עכל"ק.

והוא כמו שאמר זקני הק' משידלובצא זצוקללה"ה דשאל היה משכמו ומעלה גבוה מכל העם, שהמלך ראשו אינו צריך לתת לעם דהיינו שאם חסר לו יישוב דעתו אינו יכול להנהיג את העם, ובגמרא קידושין כט. "האב חייב בבנו כו' אף להשיטו בנהר כו'. מ"ט חיותיה הוא" ע"כ. וביאור הדבר למה דוקא זה, שבשחייה עיקר הדבר הוא להחזיק הראש למעלה מן המים, וזה מחוייב אב ללמד בנו להחזיק ראשו למעלה מעניני העולם הזה, שלא יבולבל.

וכמ"ש דו"ז בסה"ק ארון עדות בשם זקני הרה"ק שידלובצא זצוקללה"ה: יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך, דוקא יגיע כפיך ולא יגיע שיאבד ראשו.

ונחזור לענינינו דיש להבין מ"ש הסה"ק ארן עדות שסוכה צריך להיות לישוב הדעת, הרי כל המצוות ועניניהם צריכים לזה.

אכן נראה כמ"ש מכיון שבאמת סוכה דירת עראי, והנוהג שבעולם שאז אין ישוב הדעת, ומשום הכי צריך לאזהרה מיוחדת לישוב הדעת.

וזה המכוון בסה"ק תולדות אדם [לעיל] שסוכה דירת ארעי, ללמדך באיזה אופן ארעי שהנך נמצא, אתה צריך לקיים המצוות באופן כאילו קבע, וזה צריך להיות קבע להאדם.

ובמקום אחר אמרתי לבאר הרמז ששמעתי בענין סוכה שכל אחד ואחד יכול לעשות המחיצות אחרות, אבל הסכך אצל כולם שווה, דהיינו: למעלה אין ענין יחוסים וכשרונות, אלא איש לפי מעלו יתהלל, כמו שכתבתי במקום אחר על פי דברי זקני בסה"ק תולדות אדם פרשת ויחי ובפרשת שמות, ודו"ק.

שולחן הטהור סעודה ג' שבת חול המועד סוכות תשע"ח

א

בפסוק "וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל"

ואא"ז בסה"ק תולדות אדם [לשבת חול המועד סוכות] פירש דוזאת הברכה היינו שזה עצמו היה הברכה שברך משה רבינו ע"ה את בני ישראל שהם יהיו כל אחד בבחינת איש האלקים, וזל"ק: "ועל זה נאמר בעת שברך משה את ישראל: וזאת, רמז על זה בוא"ו מוסיף מתיבת וזאת: כמו שעיקר התורה והמצוות נתנו לבני ישראל "למען תלמד ליראה את ה'", (דברים יד כג), כמו כן נתן להם את הברכות, היינו: השפעות הגשמיות, שיהיה בהם גם כן הכח הלז, למען תלמד ליראה את השם, שיהיו כל מעשיהם לשם שמים, בבחינת טוב בלבד. בבחינת חי, ולא בבחינת מת חס ושלום. וזהו הרמז בוא"ו המוסיף, ומה שנאמר אחר כך: איש אלהים, הוא מוסב על בני ישראל. שברכם שכל אחד יהיה נקרא בשם איש אלקים, שיהיה יראת שמים בו. אפילו בעת עסקו בדברים המוכרחים, דברים הגשמיים, שעל זה נקרא איש - מכל מקום יהיה אצלו בחינת אלהי"ם, שהוא אותיות מ"י אל"ה, היינו: שיסתכל על החיות שבכל דבר ודבר, כמה שנאמר (ישעי' מ כו): שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה כו'. ואז בשם ישראל יכונה, אותיות ל"י רא"ש עכ"ל"ק.

וביאור דברי קדשו שהנה בכל אדם יש בחינה של "איש" והוא החלק הגשמיות והאנושיות שיש בו, ומאידך יש בחינה של "אלקים" היינו החלק האלקות והרוחני שיש בו, וזה נתן משה רבינו ע"ה בברכתו לכל ישראל שכל אחד יהא בכחו להפוך החלק הגשמי והאנושי לחלק אלקות ורוחניות, והיינו על ידי שכל מעשיו הגשמיים יהיו לשם שמים בבחינת "בכל דרכיך דעהו".

ב

והנה הזמן המסוגל לזה הוא דוקא זה הזמן של חג הסוכות וכמו שיתבאר דהנה איתא בגמרא "כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי" והיינו בבחינת קבע הוא כל חייו הגשמיים של האדם שעושה בביתו והוא חי בחיי גשמיות בכל צרכיו וענייניו ועל זה באה תורה לומר צא מדירת קבע ושב בדירת עראי היינו שיהפוך עניינים הקבועים שקבוע בנפשו לגשמיות ויהפוך לרוחניות.

וזה יסוד המצוה של הסוכה שיהא אוכל ושותה ומיפה אותה ואף מטייל בה, וכדאיתא בגמרא סוכה [כח:]: "תנו רבנן כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי כיצד היו לו כלים נאים מעלן לסוכה מצעות נאות מעלן לסוכה אוכל ושותה ומטייל בסוכה מנא הני מילי דתנו רבנן תשבו כעין תדורו מכאן אמרו כל שבעת הימים עושה אדם סוכתו קבע וביתו עראי כיצד היו לו כלים נאים מעלן לסוכה מצעות נאות מעלן לסוכה אוכל ושותה ומטייל בסוכה" ע"כ.

ונמצא דענין מצוות הסוכה הוא שיהא עושה כל דבריו בסוכה ויושב בה בבחינת תשבו כעין תדורו ומעלה לה מצעות נאות וכלים נאים ואוכל ושותה ואפילו מטייל בה, והנה אכילה ושתיה הם מהדברים המוכרחים לכל אדם כדי חיותו, ואמנם הטיול אינו כל כך נחוץ ואולם בסוכה החיוב הוא אף על הטיול, וכל זה משום שבסוכה יש הכח להעלות כל הדברים הגשמיים של האדם ואפילו אותם הדברים שאינם הכרחיים לו כמו הטיול וכדומה הכל יכול להעלות בחג הקדוש של סוכות.

ג

וביאור הדברים למעשה הוא דהנה אחר ימים הנוראים של ראש השנה ויום הכפורים ועשרת ימי תשובה שבהם כל איש ישראל מתעלה וכל אחד לפי דרגתו יש לו עליה ושינוי לטובה, ואמנם בעבור אותם הימים הנוראים הרבה נופלים ח"ו ליאוש מחמת שרואים שלא נעשה אצלם שינוי לטובה ונשארו כמו מקודם ואין רואים אצל עצמם ההתעלות וההתעוררות הגדולה שהיה להם בימים הנוראים ומזה נופלים בעצמם ח"ו.

ועל זה בא יום טוב של חג הסוכות שהוא יורד לכל יהודי ולכל מצב שהוא והוא בא לרומם את איש ישראל אפילו שהוא מגושם ואפילו עניני גשמיות הנמוכים ביותר מתעלים בחג הסוכות וכל אחד יכול להיות לו עליה והתרוממות שישאר אצלו לעולם וכל זה מהשפעת הסוכה הקדושה אשר בצילה יתלוננו בני ישראל.

שהרי הסוכה היא נקראת בזוהר הקדוש "צילא דמהימנותא צילא דקודשא בריך הוא" והיינו דהיא מקום השראת השכינה היורדת לסוכך על בני ישראל וזוכים להתסתופף תחת כנפי השכינה, וגם האנשים המגושמים ביותר ג"כ חייבים ויכולים ליכנס בתוך הסוכה ולהתעלות בה ולהעלות כל הדברים הגשמיים שיתקנו ויהיו כרצון השי"ת.

וידוע מאמר הצדיקים המובא בסה"ק רמתים צופים [סי' א'] וזל"ק: "אמר אדמו"ר מפרשיסחא ז"ל שאין לך חביב ממצות סוכה שהוא נכנס בכל איבריו ומלבשו ומנעליו לתוך המצוה" עכל"ק.

וביאור דברי קדשו דהנה פעם נשאלתי בענין זה שהרי עוד מצוה שייך שיהא האדם נכנס בכל גופו והיא מצוות עליה לרגל שנכנס לעזרה הקדושה בכל גופו ואיבריו, וא"כ במה נתייחדה חביבות מצות הסוכה דוקא.

ואמנם התי' בזה הוא דדבריו מדויקים עד מאד שהרי בעליה לבית המקדש ולעזרה הרי ידוע דברי המשנה [ברכות סב:]: "לא יכנס להר הבית במנעלו" ונמצא דבהכנסו לעזרה חייב ומוכרח להיכנס יחף ובלא נעליו, ואמנם הרבותא דסוכה היא שאין חולץ מנעליו ונכנס לסוכה עם הנעליים, וזה דיוק דבריו הקדושים שאמר דחביבה מצות סוכה שהאדם נכנס בה אף עם נעליו וכמו שנתבאר דבזאת נתייחדה דוקא מצות סוכה.

ונמצא דהסוכה מיוחדת היא מכל המצוות שהאדם בכל איבריו נכנס בה ואף בכל דרגה שיהא בה והוא נמצא בצילא דקודשא בריך הוא ואף שיש ענין מצוות יישוב ארץ ישראל שג"כ נכנס בה האדם כולו, אך כאן בסוכה הוא ביותר שהוא נמצא ממש תחת כנפי השכינה דהסוכה היא צילא דקודשא בריך הוא כמבואר בדברי הזוה"ק, ונמצא דכל האדם בכל ענייניו חוסה ונכנס כנפי השכינה וזה מיוחד במצוות סוכה דוקא שנכנס במנעליו.

ד

וביאור עומק דבריו הקדושים הוא לפי הנתבאר דיסוד חג הסוכות הוא להשלים ולתקן למפרע את כל ההנאות הגשמיות וכל חייו המגושמים שחי בכל השנה יוכל האדם לתקן דוקא בסוכות ע"י מצות הסוכה הקדושה שמצוותה שחי בה האדם בבחי' תשבו כעין תדורו והוא נכנס לסוכה אף עם נעליו ומרמז שכמו שהוא הוא נכנס לסוכה ובה דוקא יכול לתקן את כל ענייניו הגשמיים שיהיו בעבור השי"ת.

ומבואר בגמרא דהסוכה היא זכר לענני כבוד ושם איתא ברש"י [פרשת כי תצא] דברים כה [יח] על הפסוק כל הנחשלים אחריו: "חסרי כח מחמת חטאם שהיה הענן פולטן" ע"כ, אמנם בסוכה כמו שנתבאר בה יחסיון כל בני ישראל משום שהסוכה בכחה לתקן את כל האדם כמו שנתבאר שמעלה את כל הדברים הגשמיים, ואילו הרע נפלט ויוצא מן האדם על ידי כח הסוכה.

וכן איתא בגמרא דדין הסכך הוא שצריך שיהא דוקא מפסולת גורן ויקב ואף זה מרמז על זה הענין שיסוד הסוכה הוא לתקן על העניינים הגשמיים ואף מה שחשוב כפסולת הכל מתוקן ונתעלה לרוחניות על ידי קדושת הסוכה.

וכמו כן הוא ענין מצוות ארבעת המינים בחג הסוכות דידוע דברי המדרש רבה [ויקרא ל יב]: "ד"א פרי עץ הדר אלו ישראל מה אתרוג זה יש בו טעם ויש בו ריח כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם תורה ויש בהם מעשים טובים כפות תמרים אלו ישראל מה התמרה הזו יש בו טעם ואין בו ריח כך הם ישראל יש בהם שיש בהם תורה ואין בהם מעשים טובים וענף עץ עבות אלו ישראל מה הדס יש בו ריח ואין בו טעם כך ישראל יש בהם שיש בהם מעשים טובים ואין בהם תורה וערבי נחל אלו ישראל מה ערבה זו אין בה טעם ואין בה ריח כך הם ישראל יש בהם בני אדם שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים ומה הקדוש ברוך הוא עושה להם לאבדן אי אפשר אלא אמר הקדוש ברוך הוא יוקשרו כולם אגודה אחת והן מכפרין אלו על אלו ואם עשיתם כך אותה שעה אני מתעלה הה"ד (עמוס ט) הבונה בשמים מעלותיו ואימתי הוא מתעלה כשהן עשויין אגודה אחת שנאמר (שם) ואגודתו על ארץ יסדה לפיכך משה מזהיר לישראל ולקחתם לכם ביום הראשון" ע"כ.

ומבואר מדברי המדרש דענין הד' מינים הוא שלוקחים את כל בני ישראל ואפילו אותם שהם בחינת ערבה שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים ואף הם מתקשרים עם כל בני ישראל באגודה אחת והקב"ה מתעלה על ידם, ונמצא דגם בכח הד' מינים מתקשרים לכל בני ישראל וכולם מתעלים ואף השפלים ביותר וזה כמו שנתבאר דזהו כחו של חג הסוכות ע"י הסוכה וכן הד' מינים להעלות ולתקן את כל בני ישראל בכל בחינותיהם.

ומעתה אל יתיאש האדם בעבור הימים הנוראים ונראה לו שלא נשתנה כלום לטובה ומרגיש את עצמו בשפלות הדרגה, שהרי בעבור זה ניתן לנו היום טוב הקדוש של חג הסוכות שבו יוכלו כל בני ישראל ללא יוצא מן הכלל כולם להיכנס בצילא דמהימנותא ואף לתקן כל העניינים הגשמיים הכי נמוכים ושפלים כל עלילות מצעדי גבר של כל השנה, הכל יתוקן ויכנס לקדושה כמו שנתבאר.

ה

ובזה יש לבאר הטעם שמצטער פטור מן הסוכה שלא מצינו דין זה בשום מקום אלא דוקא באונס פטור אך במצטער לא מצינו בשום מקום שיהא פטור אלא דוקא בסוכה, אך להנתבאר יש לומר דמאחר דיסוד ענין הסוכה שהוא מעלה ומתקן את כל העניינים הגשמיים שנהנה האדם בכל השנה, א"כ דוקא כאשר יש לו הנאה באכילתו וכדומה זה צריך להעלות בסוכה ולכך המצטער שאין לו הנאה כלל פטור מן הסוכה שעניינה הוא דוקא להעלות כל ההנאות והעניינים הגשמיים השפלים הכל אל הקדושה.

ונמצא לפי הנתבאר דזהו כח היום טוב דסוכות שצריך ליכנס בה ולתקן ולקדש את כל האדם בכל רמ"ח איבריו ולתקן כל העניינים הגשמיים, וגם מסוגל חג הסוכות שהוא בבחינה של רגל לכל השנה שיהא האדם מקבל על עצמו מעתה לכל ימות השנה שיהא מקיים הפסוק "שוי' ד' לנגדי תמיד" כמבואר בשו"ע סימן א' ומעתה יהא זוכה לעשות כל מעשיו לשם שמים ויתקדש בכל ענייניו, וכמו שנתבאר מדברי התולדות אדם שבירכס משה רבינו ע"ה שיהיו בבחינת איש האלקים היינו שאף חצים ולמטה יהא בבחינה של אלקות שיהא כל גשמיותם נעשה לשם השי"ת.

וזה כח חג הסוכות שצריך ליכנס בזה וזהו רגל לכל ימות השנה ולקדש כל המעשים וגשמיות יהא לו עילה ויהא נעשה איש האלקים בבחינה של רוחניות.

ו

ולעתיד לבוא איתא בחז"ל דהקב"ה יעשה סוכה מעורו של לויתן וכמו שאנו מבקשים "שנזכה לישב בסוכת עורו של לויתן", ונראה הענין בזה כמו שנתבאר דלעתיד ביותר יתקנו כל בני ישראל ואפילו השפלים ביותר של ידי כח הסוכות עורו של לויתן שהוא ענין הסוכה כמו שנתבאר שהוא צילא דמהימנותא ויתקנו אף הדברים השפלים ביותר ונזכה כל ישראל לישב בצלא דקודשא בריך הוא בהשראת השכינה בהתגלות.

והנה מבואר בגמרא עבודה זרה [ג] שהגויים יבואו ויטענו שהם ג"כ רוצים לקיים התורה: "אמרו לפניו רבונו של עולם תנה לנו מראש ונעשה אמר להן הקדוש ברוך הוא שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת אלא אף על פי כן מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה כו' ואמאי קרי ליה מצוה קלה משום דלית ביה חסרון כיס מיד כל אחד [ואחד] נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא שנאמר ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו מקדיר, והא אמרת אין הקדוש ברוך הוא בא בטרונא עם בריותיו משום דישראל נמי זימני דמשכא להו תקופת תמוז עד חגא והוי להו צערא והאמר רבא מצטער פטור מן הסוכה נהי דפטור בעוטי מי מבעטי מיד הקדוש ברוך הוא יושב ומשחק עליהן שנאמר יושב בשמים ישחק וגו' ע"כ.

וביסוד דברינו מבואר היטב מדוע ניתנה להם דוקא מצוות הסוכה משום שבה אפשר לתקן הכל ואף השפלים ביותר כמו שנתבאר, ואמנם הגויים יתנסו במצוה זו ולא יתקנו, והוא משום דכאשר תקדיר עליהם החמה ביותר הרי הם יוצאים ובוועטים בסוכה ואף דהמצטער פטור מכל מקום תהא התביעה עליהם משום שהם בוועטים.

והיינו דאף שהסוכה יש בכוחה לתקן הכל אך כל זה דוקא במי שרוצה לתקן ורצונו בטוב וזהו בני ישראל דוקא שהם באמת רוצים וחפצים לעובדו יתברך ומשום כך יש להם תיקון על ידי הסוכה וצילא דמהימנותא וכל הרע נפלט מהם, אולם אומות העולם שהם בעצם רע וכאשר הם מצטערים בסוכה הרי הם בוועטים והם מואסים בטוב משום כך אין להם תיקון כלל בסוכה וכמו שנתבאר.

ובזה יתבאר מה דידוע מנהג הצדיקים הקדושים זי"ע שהיו מראים חביבות יתרה למצוות הסוכה וכמו שאיתא בסה"ק רמתיים צופים [סימן א] על זקיני הקדוש מלענשטנא זי"ע וזל"ק: "עוד שמעתי מחבירי מה שאירע זה פעם אחת לאדמו"ר הנ"ל בילדותו שהיה סמוך על שולחן חותנו הנגיד ר' משה אוהר ווערגר ז"ל בסוכות שהיה מנשק מחיצות הסוכה והרצפה וכמה רקודין ומחולות עשה מגודל הלהב אש שהיה בוער בקרבו ולא היה נודע עדיין כי

לבו נוטה לחסידות. ופתאום התחיל לרוץ ולצעוק ולנשק המחיצות והרצפה עד כי היה נראה כמשתגע חס ושלום ממש מרוב התבערה עד שנח ומאז והלאה נודע שהוא מהכת החסידים הגדולים "עכל"ק.

וכמו כן בד' מינים ידוע המעשה אצל בעל הקדושת לוי זי"ע שהיה כל הלילה יושב וממתין לבוא המצוה וכאשר הגיע הזמן מיד רץ ליקח הד' מינים ולא שת ליבו שהאחרוג מונח בתוך הארון אחרי מחיצה של זכוכית ונחתכו ידיו ולא שם לב על כך מרוב חביבותו להמצוה הגדולה.

וכל זה כמו שנתבאר דזהו יסוד מצוותה של הסוכה והד' מינים שכל בני ישראל כולם בכל דרגותיהם כולם יכולים להתעלות על ידם וזהו דוקא כאשר יהא האדם חפץ על כל פנים ורוצה בקיומם ועל ידי זה יש בכוחה לתקן את את כל האדם באשר הוא ובאיזה דרגה שיהיה ויתוקנו כל מעשיו אפילו הגשמיים של כל השנה.

יעזור השי"ת שנזכה לתקן כל מעשינו בכל השנה ונזכה לישב בסוכת עורו של לויתן בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

שמחת בית השואבה

יומא הילולא דהיהודי הקדוש זי"ע

תשפ"ד

עיה"ק ירושלים ת"ו

מאמר השמחה בזמן שמחתנו

"מי שלא ראה שמחת בית השואבה – לא ראה שמחה מימיו"

א

שמחת חג הסוכות 'זמן שמחתנו' יותר מכל המועדים כולם

מתניתין פרק החליל (סוכה נא): "מי שלא ראה שמחת בית השואבה, לא ראה שמחה מימיו".

מבואר מהאי לישנא: "לא ראה שמחה מימיו", שלא שייך בשום שמחה שבעולם שיראה אדם כאותה שמחה של שמחת בית השואבה. ואף אם תרבה ותגדל השמחה עד מאוד, בכל מיני השמחות שיתכנו בעולם, מכל מקום עדיין 'לא ראה שמחה מימיו', תהיה איזו שמחה שתהיה, ובאיזו מעלה וגדולה שתהיה, שאין שום שמחה שבעולם מגעת לאותה שמחה של בית השואבה. שהרי קובעת משנתנו בנחרצות ובקביעות וודאית שכל מי שלא ראה אותה שמחה של שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו.

והיינו, שזו השמחה רבתי של 'שמחת בית השואבה' היא מדרגת השמחה הגדולה ביותר, ואין לך שום שמחה שבעולם המגעת לאותה דרגה של שמחת בית השואבה שבחג הסוכות.

וצריך ביאור, מה יש בה באותה שמחה עד שגדולה היא מכל השמחות שבעולם, מהו תוכנה הפנימי של שמחה זו ומה טעם יש בה, ומדוע תגדל מכל השמחות כולם.

ובעצם היסוד שנקבע בחג הסוכות "זמן שמחתנו" גם כן צריך ביאור, שאנו רואים שעשו הרבה עניינים של שמחה בחג הסוכות דייקא. ואף מצות ארבעת המינים בפשוטה באה להרבות השמחה בחג, כנאמר בה (ויקרא כג, מ) "ולקחתם לכם וגו', ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים".

[ובספר החינוך (מצוה שכד) כתב בשורש מצוה זו וז"ל [הנצרך]: "לפי שימי החג הם ימי שמחה גדולה לישראל, ואז ישמחו בני אדם שמחה רבה. וציוה הא' לעמו לעשות לפניו חג באותו העת, לזכותם להיות עיקר השמחה לשמו וכו'. ציונו השם לקחת בין ידינו כו' מין המשמחה, כמו שהעת עת שמחה, כי צדק כל אמרי פיו. וידוע מצד הטבע, כי ארבעה המינים כולם משמחי לב רואיהם עכ"ל ע"ש].

ויש להבין, מאי איריא דחג הסוכות דנן יותר משאר הרגלים, הלא מצות השמחה שווה היא בכל שלושת הרגלים בשווה, כי זו היא מצוה הנאמרת בכל ימים טובים. ואפילו ביום טוב של ראש השנה שהוא יום הדין, כבר נדבר בשאגת אריה (סי' קא-קב) שנוהגת בו מצות השמחה כמו בשר מועדים וימים טובים כנודע.

ואם כן יש לעיין באותה שמחה גדולה שהיו מרבים בחג הסוכות יותר מבשאר המועדים, אחר שכולם חייבים בשמחה כמו בסוכות. ועד כדי כך שרק חג זה הוא הנקרא "זמן שמחתנו" ולא שאר המועדים, ומהי סגולתו וחיתתו היתרה של חג הסוכות יותר מכולם, להיבחר בתורת עת השמחה הגדולה מכולם, שיהא הוא הנקרא "זמן שמחתנו".

ועל כרחק מוכח מזה, שעל אף השמחה הגדולה שהיתה בשאר הרגלים, לא הגיעה אותה שמחה בעצמותה וחשיבותה למדרגת השמחה של חג הסוכות 'זמן שמחתנו', שגדולה שמחתו יותר משמחת כל שאר המועדים.

והלום חזינן, שהיו מרבים בשמחת חג הסוכות עד מאוד, יותר משמחת שאר רגלים. כאשר משנה ערוכה היא לפנינו בפרקין (נא.) שנפסק בה דינים שלמים שעושים ישראל בשביל אותה שמחה נפלאה: "מנורות של זהב היו שם, וארבעה ספלים של זהב בראשיהם, וארבעה סולמות לכל אחד ואחד, וארבעה ילדים מפרחי כהונה כו' היו מדליקין. ולא היה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה, חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין בפניהם".

ועד היכן הדברים מגיעים, נוכל ללמוד מדברי התוס' שם בסוגיא (נ: ד"ה חד תני שואבה) וזה"ל: בירושלמי (סוכה פ"ה ה"א) מפרש, שמשם שואבים רוח הקודש, שהשכינה שורה מתוך שמחה, דכתיב (מלכים ב ג, טו) 'ויהי כנגן המנגן ותהי עליו רוח ה'". ומייתי עובדא דיונה בן אמיתי שהיה מעולי רגלים, ובשמחת בית השואבה שרתה עליו שכינה".

הרי למדנו מדברי התוס' את גודל ההשפעה העצומה של שמחת בית השואבה בחג הסוכות, עד שהיו 'שואבים' משם מעיינות של רוח הקודש, שאי אפשר לזכות אליה כי אם מתוך שמחה בלבד, כדיליף מקרא שרק מכוח 'ויהי כנגן המנגן', התקיים בהם 'ותהי עליו רוח ה'".

ויתרה מזו מבואר בדברי התוס' הללו על פי הירושלמי, שכל מה שזכה יונה בן אמיתי להיות נביא ה' היה מכוח שמחה זו, לפי שהיה מעולי הרגלים ושרתה עליו שכינה בחג הסוכות, ומשם נעשה נביא לכל ימי חייו. ולא רק בשאיבת רוח הקודש באותה עת של שמחת בית השואבה, אלא שמשם נעשה נביא לכל ימי חייו. ואף על פי שכנראה לפי מדרגתו ומעלתו הגדולה היה עובד השם יתברך בהרבה פעולות נשגבות, אף על פי כן לא זכה מכל אותם עבודות להשגת הנבואה, עד שתדד שכינה עצמה להתחבר בו ולשרות עליו, רק מכוח אותה שמחה של שמחת בית השואבה בחג הסוכות.

ומכל זה מבואר עד היכן מגעת שמחת חג הסוכות דנן, שהיו 'שואבים' ממנה רוח הקודש, ובכוחה לחולל מהפכות אדירים באדם, עד שייהפך מכוחה לנביא ה'.

ואם כן תגדל תמיהתנו להבין ולהשכיל, מה יש בו בחג הסוכות יותר מבשאר רגלים ומועדים. ולכאורה מצד הפשטות יותר מקום שמחה שייך בחג הפסח ובחג השבועות, שהרי פסח הוא זמן יציאת מצרים, שורש כל הגאולות שבישראל, שאנו מצווים עליה בכל יום, וכל שורש כוח גאולתם של ישראל, ולא רק בזכר של ענני הכבוד בלבד. ובחג השבועות הלא הוא 'זמן מתן תורתנו', שכל התורה כולה ניתנה לישראל בהאי יומא עילאה. וכבר העיד בה הכתוב בשמחת התורה, כאמור (תהלים יט, ט) "פקודי ה' ישרים משמחי לב". ומאיזה יסוד ואיזה שורש נבחר חג הסוכות להתגדל בשמחתו יותר מכולם, שיהא הוא 'זמן שמחתנו'.

ב

מקור שמחת החג בהכפלת הכתוב שלוש שמחות בסוכות – ועוצם מעלת חשיבות השמחה בעבודת השם יתברך

ואשר ייראה בעזה", מקור גדולת שמחת חג הסוכות יותר משאר רגלים, כבר כתבו המפרשים דהיינו משום שאף כי מצד חובת מצות השמחה אמורה היא בכל שלושת הרגלים בשווה, מכל מקום חזר הכתוב על שמחת חג הסוכות בשלושה פעמים בתורה. שבפרשת אמור נאמר בו (ויקרא כג, מ) "ושמחתם לפני ה' אלקיכם", ובשלהי פרשת ראה (דברים טז, יג-טו) נאמר "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים, ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך וגו', שבעת ימים תחוג לה' אלקיך וגו' והיית אך שמח".

נראה מן הכפילויות הרבות הללו, שלא הסתפק הכתוב בפעם אחת לצוות על השמחה, כפי שהוא נלמד בשאר רגלים, אלא חזר והדגיש פעם אחר פעם את שמחתו של חג הסוכות. שיש בזה מקור נאמן להרבות ולהגדיל את השמחה בחג זה יותר מבאין, ומכאן נלמד להגדיל ולהחשיב ביותר את שמחת הסוכות.

וכן הוא מפרש להדיא ברמב"ם הלכות סוכה (פ"ח ה"ב): "אף על פי שכל המועדות מצוה לשמוח בהן, בחג הסוכות היתה שם במקדש שמחה יתירה, שנאמר 'ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים'" עכ"ל.

ובדעת זקנים מבעלי התוספות שלהי פרשת ראה (דברים טז, טו) איתא בזה"ל: "והיית אך שמח – אתה מוצא כתיב שלש שמחות בחג הסוכות. 'ושמחת בחגך', 'אך שמח', 'ושמחת לפני ה' אלהיך' דכתיב בפרשת אמור אל הכהנים. וגבי שבועות לא כתיב אלא חדא (דברים טז, יא) 'ושמחת לפני ה' אלהיך'. וגבי פסח לא כתיב שמחה כלל, לפי שבפסח עדיין לא נלקטו התבואות, ולא פירות האילן. ובחג השבועות כבר נלקטו התבואות, ואיכא חדא

שמחה ולא יותר, כי עדיין לא נלקטו פירות האילן, וגם התבואות לתוך הבית. אבל בחג הסוכות שלקטו התבואות ופירות האילן, וגם הכל נאסף לתוך הבית, אז השמחה היא שלימה לכך כתיב ביה שלש שמחות" ע"כ.

וכאשר הוכחנו שכל כך פרצה והתגעשה אש השמחה הגדולה והיתרה של חג הסוכות, עד שאיבת רוח הקודש מאותה התלהבות, והפיכתו של יונה לאיש אחר נביא ה'.

ונבוא אל הביאור מעט בשבח מעלת השמחה, שיש בה יסוד גדול ובפרט בעבודת השם יתברך בשמחה, כד"א (תהילים ק, ב-ד) "עבדו את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה וגו', בואו שערי בתודה חצרותיו בתהילה".

וכבר נודע מה שגילה מרן האר"י ז"ל שזכה לכל מדרגותיו העצומות מכוח השמחה, כמ"ש בספר חרדים (הקדמה, התנאי הרביעי): "גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו, שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש, בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית. ואמר דהיינו דכתיב (דברים כח, מז) 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל', פירוש 'מרוב כל' – מכל מיני תענוג שבעולם, ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות" ע"כ.

ובשמחה ניתן לפעול גדולות ונצורות, כאשר יבואר לפנינו בעז"ה, ואמרו הצדיקים שבשמחה ניתן לפעול יותר מכל דבר וכל המצוות כולם. והיא פועלת הן ברוחניות לרומם את האדם למדרגות רמות, ואף בגשמיות להמשיך מכוחה כל ברכת טוב, כד"א (ישעיה יב, ג) "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה". ובהיפך שמידת העצבות מהרס ומחריב ומקלקל יותר מכל עבירה שבעולם, וכל עיקרה של התוכחה מפורשת בכתוב שהיא משום טעם זה, כד"א (דברים כח, מז) "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל".

ואחד מיסודות החסידות שהשריש רבינו הבעש"ט הק' זי"ע ותלמידיו בישראל, היה שיהיו החסידים תמיד בשמחה, כידוע שהיו הצדיקים עובדים בזה מאוד להשפיע שמחה, והחסידים שמחים ומשמחים תמיד, ובפרט בעת עבודת השם יתברך. ויסוד זה של השמחה שווה הוא בכל קהילות החסידים כולם כידוע, ואף שהסתעפו משורש הבעל שם טוב הק' כמה וכמה דרכים, בזה כולם שווים בכל חצרות החסידות שהיו פועלים ועובדים מאוד במידת השמחה, ביתר שאת וביתר עוז.

ויש להמתיק בטעם הדבר שהיו הבעש"ט ותלמידיו משקיעים ועובדים כל כך על מידת השמחה בישראל. על פי הידוע שעיקר מה שחידש הבעל שם טוב הק' בדרך החסידות, הוא שיש לדרוש ולחפש תמיד לעשות נחת רוח להשם יתברך. וכבר הארכתי בדבר בסעודת ערב יום הכיפורים דהאי שתא, שלימד לבני ישראל לא רק לקיים את 'דבר ה', ולצאת ידי חובת השולחן ערוך והפוסקים, אלא להשתדל תמיד בכל דבר לעשות רצון ה'.

וכלשונו הזהב של כ"ק אאמו"ר זצוקללה"ה בספה"ק חלקת יהושע (דף קכה.): "ומאז זרח שמשו האור המאיר מסוף העולם ועד סופו, רוח אפינו משיח ה', רבינו הבעל שם טוב זצוקללה"ה ותלמידיו ותלמידי תלמידיו, שזרח והזריח אורות קדושים, ולימד דעת לבני ישראל עם קדושו, שהעיקר מהעבודות להשתדל במסירת הנפש לעשות נחת רוח ליצרנו לבורא כל עולמים וכו'" עכלה"ק.

וזה כל עקירה ויסודה של תורת החסידות, שקירבה לב ישראל אל אביהם שבשמים, ללמד כל אחד ואחד מישראל שיכול להתקרב להשם יתברך לפי דרגתו ולפי מה שהוא אדם, לפי שעיקר הנרצה מכל אחד ואחד מישראל הוא 'לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו', כל איש ואיש לפי הנרצה ממנו.

ולפיכך נגזר משורש זה גודל חשיבות השמחה שבחסידות, כי בשמחה עושים נחת רוח גדול לפניו יתברך שמו. ובהיות שכל הנרצה וכל עיקר התכלית עלי אדמות היא להעלות קורת רוח לפניו יתברך, הרי בזה תבוא השמחה ותעלה מאוד לנחת רוח לפניו, ריח ניחוח לה'.

ויתרה מזו אמר כ"ק אא"ז הרה"ק מוהרנ"ד משידלאווצא זצוקללה"ה, הביאו בנו בסה"ק דברי בינה (פר' שמות) וזל"ק: "והיה כי תלכון לא תלכו ריקם (שמות ג, כא). ויש לומר על פי מה ששמעתי מאבי אדמו"ר זצוקללה"ה זי"ע, שאמר 'עבדו את ה' בשמחה' (תהילים ק, ב), שהשמחה היא בעצמה עבודה, מה שאיש ישראל מתחזק את עצמו בשמחה תמיד".

"וזה 'והיה כי תלכון', היינו אם תלכו בשמחה, שאין והיה אלא שמחה, ואז 'לא תלכו ריקם', לא יהיה דבר ריק בזה" עכל"ק.

והרי שחידש כאן, שאין זה רק שרוצה השם יתברך שיהיו ישראל בשמחה, ושיהיה להם תמיד אך טוב. אלא יש בזה אפילו 'עבודת השם יתברך' בעצם הדבר שמתהלך איש ישראל בשמחה. כמו שפירש מקרא כפשוטו "עבדו את ה' בשמחה", כלומר בכך גופא עבדו את ה', שתיחשב לכם כעבודת השם יתברך, במה שתהיו בשמחה.

והאומנם דברי קדשו צריכים ביאור בחידוש זה, מהיכתי תיתי שתיחשב לו שמחתו כעבודת השם יתברך. והיה מובן אם היה אומר שנעשה בזה רצון למעלה, ושהשמחה מרצה את השם יתברך ברצון עליון. אבל מנין להגדיל יותר את מעלת מידת השמחה, עד שתיחשב לו כמי שעובד עבודת השם יתברך בפועל ממש, הרי לא עשה שום תורה או תפילה, ולא קיים כאן איזה קיום מצוה מעשית, כי אם שהוא שרוי לו בשמחה. וכיצד זה יתהפך אדם שהוא שמח לעצמו ומרוצה וטוב לו בחייו לעובד השם יתברך, רק מחמת שהוא שרוי במידת השמחה, אתמהא.

אולם זאת יבואר על פי מה דקיימא לן בסוגיא דסנהדרין (מו.): "אמר רבי מאיר, בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת, קלני מראשי קלני מזרועי". והיינו מחמת שהקב"ה מיצר כביכול בצרתם של ישראל, כד"א (ישעיה סג, ט) "בכל צרתם לו צר" ובכל צער או כאב וייסורים שסובל איש ישראל, אפילו איש היחיד, וכל שכן בצער הרבים, נעשה צער גדול לשכינה, והשי"ת מצטער וסובל מאוד מכך.

ובכן מרובה מידה טובה, כאשר מתגברים כנגד הצער והכאב, ומשמח איש ישראל את עצמו ואת חבריו, כמה שמחה תיעשה בכך כביכול למעלה אצל השם יתברך.

והרי למדנו לפי דרכנו מהי כל שורש 'עבודת השם יתברך' – במה שעושה נחת רוח ליוצרו, ומעלה קורת רוח לפניו יתברך. ואם נמצא שבכך שהוא שרוי בשמחה הרי הוא עובד השם יתברך ביותר, שלא רק שנעשה רצונו בעשיית נחת רוח לפניו, אלא הוא עוד מגדיל הנחת רוח ביותר, ומביא שמחה וצהלה בעליונים, שמכל שמחה ושמחה שיש למטה אצל הפרט או אצל הכלל, נעשה בזה שמחה למעלה. ונמצא אם כן שעל ידי השמחה הוא עובד השם יתברך הרבה יותר מעשיה הרגילה של הנחת רוח לפניו, ומעלה בזה אישים וניחוחות לשמח את בוראו 'שהשמחה במעונו', לרומם כביכול אף בעליונים בשמחה רבה ואמרו כולם, עד שרוכב בערבות שש ושמח כביכול.

ובזה מובן היטב דברי הרה"ק משידלאווצא שבמידת השמחה הוא עובד את השם יתברך ממש, הגם שאינו מקיים בזה שום מצוה לכאורה, אבל מצד הנחת רוח שעולה למעלה, שזה כל עיקר התכלית הנרצה כפי שלימדנו הבעש"ט הק', הרי הוא עומד ומשמש לפניו יתברך בעבודה נשגבה ודו"ק.

ולפיכך היה הבעש"ט הקדוש נאמן לפי דרכו להשריש בלב ישראל שמחה גדולה, ועבדו צדיקי הדורות עם תלמידיהם וחסידיהם שיהיו שרויים בשמחה, לגרש ולבער את כל העצבות מן הלב, ולא להניחם ח"ו להתהלך במרה השחורה עצובים ונכאי רוח, כי אם שמחים ומשמחים אלקים ואנשים, להאיר ולשמח לבבות ישראל תמיד. – שכן בכך נמצאו משמחים השכינה הקדושה, ומעלים אותה למרומי השמחה והנחת רוח שתבוא מזה כביכול להשם יתברך, ואין לך עבודת השם יתברך יפה מזו.

ג

עבודתו המופלאה של בעל ההילולא היהודי הק' להפוך טבע העצבות לשמחה גדולה – ופריצת שערי שמים מכוח השמחה

והנה כמה יגיעות וטרחות היה עובד ומשקיע בזה בעל ההילולא דנן, מרן אא"ז היהודי הקדוש זצוקללה"ה, בעבודת השמחה. וכתב בספר הקדוש "תפארת היהודי" (אות סט) ששמע מהרה"ק רבי נתן דוד משידלאווצא זצוק"ל, וזל"ק: "נודע כי זקני היהודי הקדוש זצלקלה"ה אמר שנולד בבחינת עצבות למנעו מעבודת ה', וכל ימיו היה עבודתו לבוא לשמחה, ולולי זאת היה עוד גדול יותר במדרגתו" עכלה"ק.

והדבר מבהיל על הרעיון, שהעיד היהודי הקדוש על עצמו שנולד בבחינת העצבות, והוא הפך זאת בעבודה ויגיעה עצומה להפוך את נפשו לשמחה גדולה.

וידוע שהטבעים שהאדם נולד בהם יותר קשה להופכם, כי ישנם טבעים שאינם מלידה, אלא שהאדם הרגיל עצמו בהם, כי ההרגל נעשה טבע, וזאת יותר בנקל לתקן ולהפך, על ידי שיחזור להרגיל עצמו להיפוך בהרגל הטוב. אבל הטבע והאופי שנולד בו האדם, והוא טבוע בו מלידתו, יקשה יותר להפכו, כענין שנאמר (ירמיה יג, כג) "היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו".

והרי עבודת קודשם של הצדיקים אינם לעצמם כלל וכלל, וכל כולם בכל מהות עבודתם במסירת חלבם דמם ונפשם, לא היתה אלא בשביל השי"ת ובשביל ישראל, ולא לטובת עצמם כלל וכלל. ועבודתם עומדת להם לישראל לדורות עולם, כמ"ש (ב"ר מ, ו) "צא וכבוש הדרך לבניך". וכל ימי חייו של אותו צדיק היה מחפש ודורש עבודה במסירות נפש והתגברות עצומה כנודע, ולדעתי בחר לו זאת היהודי הקדוש להיוולד בבחינת העצבות, כדי שיעשה אותה עבודה גדולה ונפלאה לדורות עולם, שיוכלו להפוך העצבות לשמחה.

ואפילו מי שטבעו נוטה אל העצבות ח"ו, יהיה באפשרותו מכוחו של אותו צדיק להפוך את העצבות לשמחה, להעלות ולהוציא את עצמו מיגון לשמחה, כדי שיוכל לעבוד השם יתברך כראוי, שאי אפשר לעבודת השם יתברך שתתקיים בלא מידת השמחה.

ובכך ויותר היהודי הקדוש על מדרגותיו הפרטיים, ועל אף שאם היה נולד בבחינת השמחה הרי מצד עצמו ומדרגותיו הנפלאים היה עולה ומתעלה יותר אל רום המעלות. מכל מקום הניח עצמו והתגדלותו האישית לטובתם של ישראל, ובחר לו הדרך הקשה והעבודה הגדולה של הפיכת טבע העצבות לשמחה גדולה, כדי שיהיה בנקל לבני ישראל מכוחו להוציא את עצמם ולהתרומם מן העצבות הקשה.

ועוד לימד לנו היהודי הקדוש זי"ע עד היכן מגעת השפעת השמחה, שיש בכוחה לפרוץ אל שערי שמים הסתומים. וזה לשון קדשו בספר תפארת היהודי (אות קז): "שמעתי בשם היהודי הקדוש זצלה"ה על מאמר חז"ל (ב"מ נט.) כל השערים ננעלים חוץ משערי דמעות. אמר אם היו שערי דמעות ננעלים ח"ו, לא היו יכולים לכונוס הדמעות ח"ו, משום זה אין ננעלים. כי הדמעות המה בבחינת עצבות, וקשה לכונוס דרך שער הננעל. אבל עם שמחה קעמען לעכערין די פאר שלאסינע טויערעין, [עם שמחה יכולים לחזור את השערים הנעולים], והבן עכ"ל ק.

כלומר, שמדייק בלשון הש"ס בפרק הזהב שם: "שערי דמעות לא ננעלו", שבאופן זה מתגברים שערי דמעות יותר מכל השערים, בכך שהם אינם ננעלים כלל, לעומת שערי תפילה ודומיהם שיש בהם נעילת שער, כדילף התם מקרא (איכה ג, ח) "גם כי אזעק ואשווע סתם תפילתי", אבל שערי הדמעות אינם ננעלים ואינם נסתמים. – אכן מדויק שאילו היו כן ננעלים שערי הדמעות, הרי נמצאת הדרך סתומה גם בעד הדמעות, שרק מחמת שלא ננעלו מתקבלים הדמעות ונכנסים פנימה.

ובזה מבאר טעמא, מחמת שהדמעות הם בבחינת העצבות, ובעצבות אי אפשר לפרוץ ולפתוח השער הנעול, כי אם אדרבה העצבות יש בה סגירות ונעילה, לחדול מן הפתיחה כידוע.

אבל במידת השמחה יש בה כוח מיוחד לעשות חור במנעול, ולבקוע את השער הנעול. הגם שלהסיר ולשבור את כל השער כולו כנראה מדברי קדשו שאי אפשר, ועומד כנגדו שער הברזל הקשה שנפסק בינו ובין אביו שבשמים כחומה בצורה רח"ל, ואף על פי כן תובא השמחה ותחורר חור קטן בשער לחדור בו פנימה. ובזה נמצאה גדולה מידת השמחה שיש בכוחה והשפעתה נעיצת חור בשער הנעול לחדור ולהיכנס פנימה, כי אין לך דבר העומד בפני השמחה.

וביאור דברי קדשו, מה ארווחנא ומאי אהני לן אותו חור קטן שחוררה השמחה בפתח שער השמים, ומה יועיל לנו חור קטן שכזה.

אך זאת מבואר על פי מ"ש רז"ל 'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח להם כפתחו של אולם'.

כמ"ש בשיר השירים רבה (ה, ב): "קול דודי דופק כו' פתחי לי. – רבי יסא אמר, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודו של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרניות נכנסות בו" ע"כ.

ואם כן יתכן שבחור הקטן שתחורר השמחה בשער הננעל, יתהווה מתוך כך פתח גדול ועצום כפתחו של אולם. לא סתם 'פתח' קטן בעלמא, אלא פתח רחב ועצום כפתחו של אולם, וכד"א (תהלים כד, ט) "שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם".

שוב הראוני מעין זה בספה"ק חידושי הרמ"ל להרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זצוקללה"ה (פרשת ויצא), וזלה"ק: "ויאהב גם את רחל מלאה (בראשית כט, ל). על פי פירוש הפסוק (תהלים ק, ב) 'עבדו את ה' בשמחה', 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה' (דברים כח, מז). זה כלל גדול בתורה, כי השמחה מגרה, שאוהב את הדבר הזה

הרבה, וזה עליונה שבמדרגות יותר מבכיה. כי להבכיה פתוח השער, כמו שאמרו חז"ל (ב"מ נט.) שערי דמעות לא ננעלו. אך השמחה משבר כל הדלתות והמחיצה והגודא".

"וידוע מאמר חז"ל (תנחומא ויצא פ"ד) 'עניי לאה רכות' שבכתה לפני השם יתברך שלא תפול בגורלו של עשיו, וזה 'ויאהב גם את רחל מלאה' עכלה"ק.

והיינו כדברי היהודי הקדוש, ושני הנביאים מתנבאים בסגנון אחד, שבכוחה של שמחה לפרוץ גם דרך שער נעול, כי זהו מעצם טבעה ואופייה, 'שמחה פורצת גבולות', ובכוחה לחורר ולשבר את המנעול.

3ומי שהוא בשמחה אין מידת הדין יכולה לשלוט בו כלל, כמ"ש אא"ז משידלובצא זצוקללה"ה בספה"ק "תורת רבי נתן דוד" (פרשת בראשית דף רנג) בפסוק (בראשית ו, ה-ז) "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכו', וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו, ויאמר ה' אמחה את האדם וגו'". – כי השם יתברך רצה להביא עליהם העונש המגיע להם, ולא היה יכול כוח הדין לחול עליהם, מחמת שהיו בשמחה. **וכל זמן שהאדם בשמחה, לא יוכל לגשת אליו שום כח הדין.** ולזאת כתיב 'ויתעצב אל ליבו', היינו שמתחילה הביא עליהם ענין העצבות, ואחר כך 'ויאמר ה' אמחה וגו' עכלה"ק.

ומעין זה כתב בספה"ק דגל מחנה אפרים פרשת עקב (ד"ה כל מדוי), וזל"ק: "שאמר אא"ז זללה"ה, דאין הקב"ה שולח יסורים על האדם אלא אם כן שולח עליו מקודם חולי מרה שחורה. וידוע מאמרם ז"ל (בבא מציעא קז:): פ"ג מיני חולאים תלויים במרה, כמנין מחלה" עכל"ק, ועיין שם במה שפירש יפה לפי זה ענין 'מדוי מצרים' הרעים, שמכוח המדווה והעצבות הביא עליהם המכות.

ומאידך גיסא במידת העצבות אמר היהודי הקדוש זי"ע: "שהעצבות גורם כל החטאים" עכלה"ק.

והיינו שהעצבות הוא ראש ושורש כל רעת האדם, וממנו יבוא ח"ו אלא כל העבירות, שיש בה מדרון חלק להתגלגל מהרה מדחי אל דחי, רחמנא ליצולן, עד שאול תחתיה.

ובספה"ק אמרי נועם (פרשת מצורע): "בעת עמדו בתפילה צריך להיות בשמחה ובהתלהבות גדולה באהבה ויראה, ולא יעלה כלל על מחשבתו מהעבירות שקודם, כי זו היא עצת היצר הרע".

"כי יותר חשוב להיצר הרע העצבות שאחר עשיית העבירה מהעבירה גופא, כדי שיוכל אחר כך להפילו לעצבות, כידיע זה בשם רבינו הקדוש מלובלין זצוק"ל" עכלה"ק, [עיין בספה"ק דברי אמת פרשת לך לך (עמוד יט) עי"ש].

וביאור טעמא דמילתא על פי פשוט, כי כשנופל האדם בעצבות הרי הוא מתייאש, ומאבד את כל החשק והמרץ לקום ולעשות ולפעול, וכאשר נופל ברוחו ומאבד את מצב רוחו ['מוט'], אינו מוצא בנפשו שום רוח ורצון וחשק [מוטיבציה] לעשות כלום. וממילא נופל עד מהרה אל הייאוש והחידלון, ועומד רפה אונים כנגד כל ניסיון ומלחמה קטנה שמעלה הייצר בליבו, והרי הוא כבר נתון בידיו של הסטרא אחרא, שנותן דרור לתאוותו מחמת רוב ייאוש, ומניח עצמו בייאוש להתגלגל ולהתדרדר מדחי אל דחי, רחמנא לישזבן.

כמו שכתב בזה דברים נוראים בספר התניא (ח"א פרק כו), וזלה"ק: "ברם כגון דא צריך לאודעי כלל גדול, כי כמו שניצחון לנצח דבר גשמי, כגון שני אנשים המתאבקים זה עם זה, להפיל זה את זה. הנה אם האחד הוא בעצלות וכבדות ינוצח בקל ויפול, גם אם הוא גיבור יותר מחבירו".

"ככה ממש בניצחון היצר, אי אפשר לנצחו בעצלות וכבדות, הנמשכות מעצבות וטמטום הלב כאבן, כי אם בזריזות הנמשכת משמחה ופתיחת הלב, וטהרתו מכל נדנוד דאגה ועצב בעולם" עכלה"ק, עיין שם שהמשיך עוד במתק דברי קדשו הנמרצים.

והיינו כמבואר, שמתוך העצבות נחלש האדם מאוד, ומתהלך נכה רפה אונים, ואינו מוצא שום כוח וחשק להתגבר בעצמו. ולכן אפילו הגיבור החזק יותר אם יהיה בעצבות ולא יבוא בחשק טוב, יפול עד מהרה קרבן לאיש הנאבק עימו אפילו אם יהיה בטבעו חלש ממנו, כי שמחת הנפש תוליד בו יותר נמרצות ועזות לקום ולהגבר כנגדו.

ולפיכך כמו כן הוא גם בניצחון היצר, "שאי אפשר לנצחו בעצלות וכבדות, הנמשכות מעצבות וטמטום הלב כאבן, כי אם בזריזות הנמשכת משמחה ופתיחת הלב, וטהרתו".

ונמצא שהעצבות יש בה הרס וחורבן הגדול ביותר, ומקלקל את האדם כולו מבפנים, הן בגשמיות והן ברוחניות, ואין לך הרס וקלקול ואובדן שממיט האדם על עצמו כמידת העצבות והייאוש.

וכמובן על ידי העצבות מסיתו היצר הרע להכניס את האדם לייאוש, ואיתא בספרים הקדושים שייאוש הוא הדבר הגרוע ביותר, שמכיון שהאדם שמתייאש, ממילא שוב הוא מאבד את כוחותיו, ואין לו שום שאיפה ותקוה מעצמו. שסובר שממילא אין לו שום פתח לתקוה, לעבוד את השם יתברך, ונופל לייאוש שהוא מהדברים הגרועים ביותר, וכך הוא כל כולו בשליטת הסטרא אחרא.

וזה אחד מהמשימות העיקריות של הסטרא אחרא, להכניס האדם בייאוש גמור, ללא תקוה שיש אפשרות ואופן לצאת מן המצב הזה. ובכך הסטרא אחרא שולט עליו לגמרי רח"ל, מכיון שמכניס בראשו שהוא ממילא אבוד, עד בחינה שלא כדאי לו להתעסק בתורה ומצוות בכלל. וזה עיקר הסיבה של הנושרים כנודע.

אמנם צריך לדעת, ששקר וכזב דובר הייצר, וכבר כתב בזה כ"ק אאמו"ר זצוקללה"ה בסה"ק חלקת יהושע (פרשת פנחס דף 102), וזל"ק: "בקנאו וכו', על פי אמרי הרבי מלובלין זצלה"ה על [פ' כי תשא] ויתאבלו ולא שתו איש עדיו עליו, שהעיקר החטא היה של עצבות, [שהיו מתאבלים אחר החטא והולכים בעצבות ולא שתו איש עדיו עליו], שאיש ישראל צריך להאמין שיש חלק שאין נוגע שם שום חטא, וזה 'בתוכם', שפעל פנחס בקדושתו שאחר כל העניינים יש השם יתברך בתוכם, לרמוז על חלק אלוקי ממעל שנשאר שאין בו פגם, ומזה יכול לבוא לתקן את אשר פגם, אתם הדבקים בה' אלוהיכם חיים כלכם, יכול לבוא לתקן שיהיה בחינת צדיק, שנקרא חי" עכל"ק.

הרי שהשריש בנו יסוד מוצק זה, שהאדם אפילו הפגום ביותר יכול תמיד לצאת ממצבו, ויש תקוה מכל מצב שהוא.

ולא זאת בלבד, אלא אפילו במילה אחת שנאמרת כראוי, יכול האדם לשנות את כל מצבו לטובה. כמו שכתב זקני בסה"ק דברי בינה (לך לך דף עח) וזל"ק: "וגם נוכל לרמז בזה, כי מילה הוא לשון תיבה, כמו אמור מילה, והרמז מזה, שכמו שאבינו אברהם על ידי מצות מילה היה זוכה לתוספות קדושה בכל ימיו ושנותיו. כמו כן כאשר איש ישראל זוכה לומר מילה אחת כראוי להשם יתברך, על ידי זה יוכל להחיות כל השנים שעברו עליו, בתוספות חיות הקדושה, ולהאיר את כל ימיו ושנותיו לטובה ולברכה על העולם" עכל"ק.

הרי שבמילה אחת יכול לתקן כל מה שפוגם, ולצאת מבחינת ערל בטומאה לצדיק ותמים.

ויסוד זה מוכרח כל איש ישראל לדעת ולהשריש בקרבו, כיון שהוא מיסודות שרשי היהדות. ועל דבר זה בעיקר נאבק היצר הרע להפסידו דברים הללו, כיון שאם מפסיד דברים הללו, יבוא לעצבות ולשליטה גמורה של הסטרא אחרא עליו. ועל פי רוב אלו שירדו מדרך ה', היה משום שנאבד ונשכח מהם יסוד זה.

ואף בסדרי תפילה ובקשת רחמים, הרי התפילה כשהיא בשמחה עולה לעילא ולעילא, ופועלת רחמים וחסדים גדולים. כמו שכתב בספה"ק "פנים מאירים" מהרה"ק מפרימישלאן זצלה"ה פר' מסעי (ד"ה ויסעו מחרדה), והובא בספה"ק "בעל שם טוב השלם" (שלהי ערך בכיה), וזלה"ק: "הבעל שם טוב היה אומר, תפילת של בעל בכי למה הוא דומה, לעבד המבקש מן המלך דבר פעוט ונותן לו דבר פעוט. תפילה בשמחה למה הוא דומה, לשר שמבקש גדולות בשביל עצמו ובשביל אחרים, שנענה בכפליים" עכלה"ק.

ובספר הקדוש חשבה לטובה מובא מכתב מהרה"ק הרבי ר' העניך מאלכסנדר זצוקללה"ה בענין זה, וזל"ק [מתורגם מיידיש]: "עצבות אינה עבירה, אבל טמטום הלב שעצבות יכולה להביא, אין העבירה החמורה ביותר יכולה להביא".

"מה שאנו אומרים תמיד 'שמחה', אין מובנה שמחה של מצוה, זוהי מדריגה לחוד, 'שמחה' אנו מתכוונים רק שלא להיות בעצבות, פשוט יהודי המהלך ואינו בשמחה, הריהו כפוי טובה לשמים. וסימן הוא שמעולם לא הבין מובנה של הברכה 'שלא עשני גוי'. ממשש את עצמו אם חסיד אני או לא... זהו גאות, מה זה חסיד, העיקר יהודי אני".

"עצבות הרי היא שאול תחתית, מהי עצבות בעצם, מגיע לי, חסר לי, הן בגשמיות והן ברוחניות, הכל 'אני'. 'מרירות' זו היא שבירת הלב, משום שבאמת איש נאמן לא יתכן ללא מסירות נפש, לא עשיתי מאומה ומכל מקום אני חי בעולם, שואף אור, אם כן זוהי שמחה, והוא היפך מעצבות, אלא שבין עצבות ומרירות כחוט השערה, כל התורה כחוט השערה נשחט רוכו כשר מחצה טרפה וכו'. הגם שנודעים מעבדות נכון, משום שבשכל העצמי האדם רק מאנה את עצמו. אלא שזהו החילוק וההבדל שבין עצבות ומרירות, שמעצבות הגוף כבד ונשכב לישון, אינו סובל

עצמו, ואינו סובל אחרים, חזק בעצמו. אבל מרירות מונעת השינה, הרי לא התחלתי לעשות כלום, חוטפים תפילה, לימוד, מצוה, מרגישים יהודי, נהנים ממראיתו. אף על פי כן המרירות העדינה ביותר, מכל מקום יש בה נגיעה עם עצבות, אבל השמחה אף שאינה מזוקקת צומחת מן הקדושה" עכלה"ק.

גם צריך לדעת ענין נוסף הגורם לעצבות, והוא הספקות שהאדם מסתפק ונבוך בדעתו לכאן ולכאן. וכבר הארכנו בענין זה לעיל בס"ג בשבת יום טוב ראשון של חג, שישנם אנשים הסובלים מאוד מן הספיקות [מחלת הספק], וכשמתחבטים זמן רב במבוכת הספק חשים שזה גומר להם את כל הכוחות, ונוטל מהם את כל שמחת החיים, בחוסר מנוחה פנימית כשהנפש מתחבטת ומיטלטלת בין צד לצד.

לפיכך נודע מאמר החכם "אין שמחה כהתרת הספקות", כי אכן מכיון שהותר הספק והתקבלה ההחלטה, יצאה הנפש מחיבוט למנוחה, והשמחה ממלאת הלב.

ויש להתרחק מזה, שלא להכניס עצמו אל בור זה, ובמקום שמתעורר הספק ישקול בדעתו במנוחה את שני הצדדים לכאן או לכאן, כי מתחילת התעוררות הספק עדיין הדעת במנוחה לשקול הדבר אל נכון, ואחר שמרגיש שכבר שקל זמן מספיק ובחן היטב את שני הצדדים, יפעל בהיגיון השכל הישר לקבל את ההחלטה הישרה, ואם הדעת הישר נוטה כהחלטת צד אחד לא יחזיר את עצמו שוב אל הספק, כמעלה הגרה שחוזר ללעוס ולהתחבט שוב באותו ספק, רק יסמוך עצמו על ההחלטה שנתקבלה בדעתו. ובוודאי ובוודאי לאחר מעשה, כשכבר נגמר הדבר ונעשה על איזה צד, שלא להחזיר את תככי המחשבה והמבוכה למפרע, שמא הייתי צריך לעשות כך או לנהוג אחרת... רק יחדיר אל ליבו העיקר הגדול שבאמונתם של ישראל, והראשון שבי"ג עיקרים: "אֱנִי מֵאֲמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהַבּוֹרָא יִתְפָּרֵךְ שְׁמוֹ הוּא בּוֹרָא וּמְנַהִיג לְכָל הַבְּרִואִים, וְהוּא לְבָדּוֹ עֹשֶׂה וְעוֹשֶׂה וְיַעֲשֶׂה לְכָל הַמַּעֲשִׂים". ובכך יציל את נפשו מן הספיקות, ויזכה לשמחה הגדולה של התרת הספקות.

ובאמת כל יסוד ושורש השמחה הכל נובע מן המחשבה, ולפי מה שמטה האדם את מחשבות לבו יכול להביא את נפשו לשמחה או בהיפך. כמו שכתב בספה"ק דגל מחנה אפרים (ליקוטים ד"ה שפת בתוה"ד) וזלה"ק: "ועולם הנזכר נקרא עולם השמחה, וזהו 'מחשבה' אותיות 'בשמחה'. וזהו 'כי בשמחה תצאו' (ישעיה נה, יב) מכל הקליפות ומן הגלות. והמבין ונותן לב באמונה שלימה כי הכל בא מעולם המחשבה, אינו מתעצב כלל, ומקבל הכל בשמחה, ומעורר עליו עולם השמחה. וממילא ממשיך שמחה עליו ועל כל הדברים ועל כל העולם, ויתפרדו מעליו כל פועלי און" עכלה"ק.

גם יש לדעת שמידת העצבות מקלקלת את פרנסתו של אדם, ובהיפך בשמחה זוכים לפרנסה טובה, ואף לשובע ולעושר. כמו שכתב בספה"ק "משמרת איתמר" פרשת מקץ (ד"ה הנה שבע בתוה"ד): "מורה לשמחה כו' ומשם בא השובע, על דרך 'ממרח' ק' תביא לחמה' (משלי לא, יד) כמ"ש בסידור מהרב ר' יעקב קאפיל (כוונת המוציא) ש'מרח' ק' גימטריא ש"מ"ח וכו'" ע"כ.

ושם בשלהי פרשת בראשית (ד"ה בזעת אפך) כתב: "בזעת אפך תאכל לחם וגו' (בראשית ג, יט) כו'. הפרנסה נמשך ממדת הגבורה, כמ"ש במשנת חסידים בכוונת סעודה (מס' מוצ"ש פ"ה אות ו) וכהנה. ולזאת צריך מאוד לקדש זאת המידה, שלא לזנוז ולא להתעורר שום הקפדה ובחינת גבורה, כי אם בלתי לה' לבדו. ועיין בליקוטי מוהר"ן (קמא נט, ה) מה שכתב שם, שלפעמים אף על פי שנגזר פרנסה ועושר לאדם, גורם על ידי איזה כעס והקפדה שנשלל ממנו הפרנסה, עיין שם באורך. וזהו רומז הכתוב 'בזעת אפך', היינו לזוז ולהסיר החרון אף, ועל ידי זה 'תאכל לחם', והבין" ע"כ.

ותו כתב שם בפרשת בראשית בפסוק (בראשית ב, יח) "אעשה לו עזר כנגדו" (ד"ה ועוד י"ל האחרון): "שהאשה היא לו לעזר, כשיהיה לו איזה מתנגד ושונא, יוכל לכבות בליבו ולהסיר השנאה מהראיה שיביא לעצמו מאשתו, שכמעט לא ימלט מאיזה שנאה וטינא שבינו לבינה. – ועם כל זה מסיר השנאה מליבו לעת הצורך, ומכניס בליבו אהבה ואחוה וריעות. וכן צריך להתנהג עם המתנגדים והשונאים שלו לעת הצורך להרבות שלום בעולם, והבין" עכלה"ק.

וכל דברים אלו הינם יסודות גדולים בעבודת השם יתברך בשמחה, שהיא השורש והמפתח לכל הברכה הן בגשמיות והן ברוחניות, כאשר הארכתי לעיל ואין מן הצורך לכפול את הדברים, תן לחכם ויחכם עוד.

ישוב גודל השמחה העצומה שבחג הסוכות יותר מכל שאר הרגלים

ועתה נבוא בארה במעלת השמחה הגדולה שבחג הסוכות יותר מבשאר רגלים, עד שאמרו בה שמי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה מימיו.

כי עצם יסוד שמחת הרגלים היא שורש קיום כל השנה כולה, כנודע שלכן נקראים 'רגלים', שהוא מלשון 'רגליים', שהינם הרגליים שכל השנה כולה נשענת עליהם, ומשמחת הרגלים נשפעת השמחה לכל ימות השנה כולה.

אולם שמחת חג הסוכות גדולה במעלתה יותר מכל שאר הרגלים, כאשר הארכנו להוכיח לעיל (אות א), שממנה ישאב איש ישראל כוחות של שמחה עצומים בכפליים לתושיה, כדי שיוכל להתעלות ולגדול [שטייגער] יותר ויותר בתורה ועבודה, כי ככל שתגדל השמחה כן יתרבו יותר הפירות שינפיק ויוציא מעצמו יבול מבורך ומוצלח ביותר. לפתוח בשמחת החג את כל השערים כמבואר, ולהעלות שמחה ונחת רוח לפני השי"ת, ריח ניחוח לה'.

שכל זאת נשפע בחג הסוכות במידה גדושה, שממש שואבים יותר ויותר שמחה לכל השנה, 'ושאבתם מים בששון' ממעיינות רבות של ישועה המפכות בעוז בימי החג הנעלים.

ונראה ליישב טעם ריבוי מידת השמחה בחג הסוכות יותר מבשאר המועדים, הגם שמצד הפשטות היה לכאורה צריך להיות יותר שמחה בפסח שהוא חג החירות, וזמן יציאת מצרים שורש כל גאולה, או בשבועות שניתנה בו תורה לישראל, המשמחת לב ועינים מאירה.

ויש ליישב זאת בשני פנים, ראשית כאשר יושבים אנו בימים הללו תחות צילא דמהימנותא, שאנו נטועים בה אצל המלך ב"ה, חבוקה ודבוקה בך, חוסים בתוככי סתר כנפיו יתברך, אשר "עוז וחדוה במקומו" (דה"י א טז, כז).

וכן הוא מבואר בלשון הזוהר הק' (ח"א דף רנז: בתוה"ד): "ואיהו בהדיה, בשלימו בחדותא, ואהדרת ליה אנפין, ובגין כך אזהר לון קודשא בריך הוא לישראל לאשתזבא מדינוי דהאי צד"ק, לחפאה סוכת שלמא עלייהו, ולמיתב בצילא דמהימנותא, הה"ד (ויקרא כג, מב) 'בסכות תשבו שבעת ימים', לאכללא להאי דרגא לעילא ולאוספא ביה ברכה מים עלאין וכו'" עכלה"ק עיין שם.

והיינו, שכשאנו נכנסים בתוך צילא דמהימנותא עילאה אין שם שום מקום ורשות לעצבות לדרוך פנימה, שהסוכה זכר לענני כבוד, ויש בה מאותה השפעה שהקיפם השם יתברך לישראל בענני כבוד, שם היו שלמים בטובתם ושמחתם, ללא שום עיצבון כלל וכלל. וכמו כן הסוכה כולה היא 'אור מקיף' כמ"ש בספרים הקדושים, ומקפת את איש ישראל מבית ומחוץ להיותו כלול בשכינה הקדושה ומחובר בה, וממילא נשפע מזה שמחה גדולה בלב ובנשמה.

וגם כי השם יתברך בוודאי מלוא כל הארץ כבודו, לית אתר פנוי מיניה. אף על פי כן בסוכה נמצאת השכינה הקדושה במדרגה גבוהה ונעלה ביותר. – כאשר ידוע שישנם מדרגות רבות בהשראת השכינה, כמו שהארכתי במקו"א מדברי שו"ת רב פעלים להגה"ק בעל בן איש חי זצוקלה"ה (סימן א) ועוד אחרונים, ואין כאן מקומו. והרי פשוט ומובן שאינו דומה השראת השכינה שבבית קדשי הקדשים פנימה, להשראת השכינה שבהיכל ושבעזרה, כי עשר קדושות הן כנודע.

ולפיכך נמצא חג הסוכות מושפע ומבורך במידת השמחה יתיר מכל מועדים וחגים, שהשכינה יוצאת להתחבר עם ישראל, ולפרוס כנפיה עליהם, וכל הנכנס עמה אל הסוכה תיכף נדבק ומתחבר אל השמחה העצומה שבעליונים, שמחה שבמקורה אין בה שום משהו עצבות, רק כולה שמחה טהורה ושלמה, שבתי בבית ה' פנימה, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.

ואף אם אין האדם מרגיש וחש בחוש את מעלת ישיבת צילא דמהימנותא, צריך הוא להאמין בזה בכל לב, כי אף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי. – אך בוודאי צריך לעורר את לבבו לשמחה זו, ואין שום דבר שנפעל ונעשה מעצמו, שיפול בפתאום ויחול שמחה על האדם בלא שיכין עצמו להוציא עצמו מן העצבות ולהתרומם אל השמחה. וכאשר יבוא עוד לפנינו דרכי פעולת השמחה, הלכה למעשה, ואי אפשר לאתערותא דלעילא שתחול בלא שתקדם לה מתחילה אתערותא דלתתא כידוע. ואם רק יעורר את לבבו אל זו השמחה השופעת בחג, בנקל יוכל להתדבק אליה ולרומם עצמו מאשפתות, להתקרב אל קונו ולהתעלס באהבים.

ובסה"ק אור המאיר (ר"ה ד"ה ואחר שמרגיש בתוה"ד) כתב: "והכל מורה היות שצריך להראות את עצמו בחדוה, בכדי לגרום למעלה גם כן חדוה. כי כשאין אדם צדיק בארץ, נאמר (בראשית ו, ו) 'ויתעצב אל לבו', כלומר על לבו מוסב על האדם, להיות שליבו חסור רק רע, גורם כביכול עצבות לפניו יתברך, ולהיפך כשיש צדיקים מפרנסין לאביהם שבשמים, וגורמים לו שמחה וחדוה, על שם הכתוב (תהלים סח, לה) תנו עוז לאלהים" עכ"ל"ק.

וביאור דברי קדשו לפום דרכנו נראה, שהרי עצם השמחה שהאדם שרוי בה יש בה עבודת השם יתברך, כמו שנתבאר לעיל 'והיה כי תלכון לא תלכו ריקם', שהוא עובד השם יתברך להעלות נחת רוח ושמחה לפניו. ואם כן הרי הוא כעומד ומשרת לפני המלך בעצם שמחתו, ולפיכך לא יתכן להעניש את מי שהוא בשמחה, שהרי בזו העת ממש הוא משמח את בוראו בעצם היותו בשמחה, ואין שום מקטרג ומידת הדין יכולה לנגוע במשרת המלך בשעה שעומד ומשמח אותו, ודו"ק.

ומעין זה כתב מרן החתם סופר על התורה (פרשת בהעלותך בפסוק (במדבר יא, יג) וזלה"ק: "מאין לי בשר לתת לכל העם הזה כי יבכו עלי לאמור וגו'. פירוש בודאי אין מן הנמנע שיתן להם בשר, והיד ה' תקצר. אך הכי קאמר משה רבינו ע"ה אם היו רוצים בגזירת ה' ושמחים בו ידעתי כי יש ויש להשפיע להם בשר, והלא המן ירד בזכות משה רבינו ע"ה מ' שנה, אמנם 'כי יבכו עלי לאמור', שהם בוכים ואינם רוצים בגזירת הבורא, ואם כן מהראוי שיוסדמו צינורות ההשפעה, ואם כן מאין לי בשר" עכ"ל"ק. והיינו שבעצבות סותם ומונע כל צינורות ההשפעה, רחמנא ליצלן, ובהיפך בשמחה נפתחים כל ההשפעות לרווחה.

ותו נראה להטעים בשמחת החג ולקרב הדבר יותר אל השכל, דהנה לכאורה במושכל ראשון היה אולי נראה להיפך שיהא חג הסוכות יותר משולל מן השמחה, שהרי אמרה בו תורה כל שבעת הימים 'צא מדירת קבע ושב בדירת עראי', ואין זה נוח לאדם כלל להיות נע ונד, מתגולל בגלות חוצה, ואינה דומה ישיבת עראי בחוצות לישיבת קבע שבבית. ואדרבה יותר תהא השמחה בחג הפסח כאשר הוא מיסב דרך חירות, להראות עצמנו כבני מלכים בכלים נאים ויקרים.

אך בהעמיק יותר נראה אדרבה בהיפך הגמור, דווקא מתוך מעלת 'עראי' יגיע האדם יותר אל השמחה. כי מתוך הקביעות שקובע האדם את עצמו בכל דבר, ימצא חסרונות ודאגות רבות המפריעות את מנוחת קביעותו ויפריעו ממנו את שלמות השמחה. לא כן הדבר כאשר יידע שכל ישיבתו היא ארעית, כיסוד שאנו למדין מסוכה זו, שהיא באה ללמד לאדם דעת על כל ארעיות העולם הזה, שאינו אלא כפרוזדור לעולם הבא, ובחג הסוכות מלמד אדם את עצמו את ארעיות העולם הזה, הרי ממילא נמצא בפועל יוצא מכך, שלא יפריעו בעדו כל כך החסרונות והגירעונות שיש לו בעולמו.

ואם יארע לו חלילה איזה מקרה של צער, או ייסורים וכאבים, דברים שאינם נעימים לנפש וללב. – יידע נאמנה שכל זה ארעי, כמו ששגור בפי העולם: "גם זה יעבור" ... ולא יקח כל דבר לליבו, שכן אין זה אלא כדבר עראי שאינו נוגע לו כל כך, ורק בדבר נצחי הנשאר לסבל תמיד יצטער יותר האדם ויכבד ליבו מחמתו, לא כן בודעו שאין כאן הכל אלא ארעי בלבד.

כמו שכתבו בספרים [עיין ספר עבודת ה' דרושי מקץ, ובן איש חי פר' נצבים שנה ראשונה] בענין המלך [ומטו בה על שלמה המלך ע"ה] שהיתה טבעת באצבעו שחקוק עליה אותיות ג'ז"י – ראשי תיבות: ג'ם ז'ה י'עבור, שעל כל צער שלא בא עליו נוחם עצמו שגם זה יעבור כדי שלא ליפול בעצבות ומרה שחורה ח"ו. ואף על כל טובה וגדולה שבאה עליו, היה אומר 'גם זה יעבור', כדי שלא יבוא אל הגאווה, והדברים ידועים.

ונמצאת הסוכה שמלמדת את האדם את כל ארעיותו בעולם הזה, היא הגורם לו לבוא ממנה על מידת השמחה.

[ובדרך משל נוכל לראות בחוש, שאדם העוזב את ביתו לצאת להבראה ולנופש, הגם שאין כל ביתו עימו, ונוטל רק מעט המטלטלין הנצרכים לו בבית המלון או בבית ההבראה. והרי שם הוא יותר רגוע ושלו, כי עזב והשאיר מאחוריו את כל הדאגות והלחצים הרודפים אותו בחיי היום יום. והחוש מעיד שהאנשים הנופשים בחוצות יותר רגועים ושקטים, ושמחת ליבם קרובה יותר לנפשם.]

כמו כן יוצאים ישראל מביתם חוצה אל הסוכה קדישא, ומשאירים מאחוריהם את כל דאגותיהם וייסוריהם, וכל העגמות נפש וחבילין דמעיין אין מקומם בסוכה, הם נשארים בחוץ. ואיש ישראל מקיף עצמו בענני כבוד, משליך על ה' יהבו, הדואג לו בכל הצטרכויותיו משלם הן בגוף והן בנפש, והרי הוא יושב לו בסוכתו כדין 'אזרח רענן' שאינו חסר כלום, וממילא זוכה מכוח הסוכה הקדושה, ודוקא מתוך ארעיותה, בהיותו יוצא נע ונד, להגיע למידת השמחה יותר מבשאר מועדים].

ומה גם שהכתוב מבטיח לישראל בחג הסוכות דנן (דברים טז, טו) "ושמחת בחגך והיית אך שמח", ופירש רש"י ז"ל: "והיית אך שמח – לפי פשוטו אין זה לשון צווי, אלא לשון הבטחה". כלומר, שיש כאן הבטחה מיוחדת לחג הסוכות, 'והיית אך שמח', אך ורק שמחה, בלא שום עצב וחיסרון.

ובאבן עזרא על אתר פירש בפירושו השני: "והיית אך שמח – כי יברכך לעתיד, ותהיה לעולם שמח. וטעם 'אך' – כי לא תהיה כי אם כן" עכ"ל.

ומעין זה פירש שם רבינו עובדיה ספורנו ז"ל: "והיית אך שמח. תהיה שמח בלבד ובשמחתך לא יתערב עצבון" ע"כ.

ובספה"ק תפארת שלמה (מועדים לחג הסוכות, הושענות) כתב: "מצטער פטור מן הסוכה (סוכה כו.). הנ"ל כי מצות סוכה היא לנו מחסה ומגן לכל בני ישראל, להינצל מכל צרה ויגון. וזה פירוש 'מצטער פטור מן הסוכה', על ידי הסוכה יהיה פטור מכל צער. וזה גם כן (שם כה.) 'חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה', שיהיו נפטרינן מכל חולי ומכאוב, ויתרפאו רפואת הנפש ורפואת הגוף, אמרן" עכ"ל.

וכוונת עומק דברי קדשו לפי המתבאר, שהמצטער נפטור מן הסוכה, הגם שלא מצינו פטור של מצטער בשאר מצוות. מחמת שהמצטער יש בו סתירה עם הסוכה, כי יסודה של סוכה היא השמחה תחות צילא דמהימנותא כמבואר, וכולה מלאה שמחה וחדות ה' היא, ומה יש לו למצטער לחפש בסוכה, שאין בה מקום לעצבות וצער. ולפיכך מן ההכרח לפוטרו מצערו, כדי שיתקיים בו 'אך שמח' בלא שום תערובת של עיצבון ח"ו. ואדרבה, 'ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה', שבכוח השמחה והששון שואבים ישועות גדולות.

ונמצא חג הסוכות דנן מושפע מכל הצדדים בשלמות מידת השמחה, ועלינו רק להתחבר בו ולשאוב ממנו מעיינות רבות של שמחה.

וכאמור זאת צריך איש ישראל להפעיל סגולה זו, ואינה נפעלת מעצמה בדרך ממילא, אלא יכניס האדם לליבו את שמחת החג בכל עוז, כי הכל נתון בידו של אדם. כידוע מרבינו הבעש"ט הק' זי"ע שהאדם פועל ועושה בעצמו הכל בידיים, בידו לעשות לעצמו גיהנום או בהיפך לעשות לעצמו גן עדן בתוככי לבבו ונפשו, וד"ל.

אמנם יש לעורר בזה מ"ש כ"ק אא"ז זצוקללה"ה בספה"ק תולדות אדם לראש השנה (ד"ה איתא במדרש בתוה"ד) וזלה"ק: "כמאמר הכתוב 'וחג האסיף כו' [חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך] והיית אך שמח' (דברים טז, טו). לאשר כי צריכין להזהר בעת שמחה לבלי לשכוח ח"ו ביראת ה', לזה בא ענין הפאה שמניח, היינו שאינו מניח אליו כל השמחה לאסוף הכל, רק משייר מפני יראת ה'. גם בא להראות שאינו עדיין בשלימות, כי בישראל כאשר בא לאיזה שלימות, מכיר על ידי זה שחסר לו משלימות. וזהו ענין הפאה, שאינו גומר שמחתו" עכ"ל עי"ש.

והיינו, שצריך לשמר גבולות השמחה, שלא יפרצו מן הגדר, ולא יגיע ח"ו לידי גיאות. כי לפעמים מתוך השמחה והתגדלות עלול להגיע ח"ו לגסות הרוח, ולכן יש להיזהר להישמר שתהא שמחה של מצוה בשלמות, שמחה שיש בה קרבת אלקים טוב.

*

ועתה נשאלת השאלה, הלכה למעשה, כיצד ואיך יזכה האדם להגיע אל השמחה. ולא יהיו דיבורינו בגדר 'תיאוריה' תיאורטית בלבד, כי לא לדרשה קאתינא, כי אם להלכה ולמעשה, ושומה עלינו אם כן לפרש כיצד יעשה האדם שמחה בתוך ליבו.

ועל כך אענה ואומר, כי מתוך מה שנתבאר לפום דרכנו, ימצא האדם הדרך בנקל לזכות לזה. והיינו כאשר יתן אל ליבו להתבונן בדברים הטובים שהעניק לו השם יתברך בחייו, אם בבריאות או בבנים טובים, וכל כיוצא בזה, ריבי רבבות פעמים טובות וחסדים שעושה השי"ת עימנו, ואטו כי רוכלא אחשב כאן כל הטובות המסובבות את האדם בחייו.

ובכן את הדברים הטובים הללו יקרב לליבו ולנפשו, ואילו אל הדברים הרעים והמעיקים והמעציבים ירחיק ממחשבתו וליבו, כמו שנתבאר שיתן אל ליבו שאינם אלא ארעיים בלבד, וגם זה יעבור!

וכדקיימא לן בפרק הרוואה (ברכות ס:): "חייב אדם לברך על הרעה, כשם שמברך על הטובה וכו'. אמר רבא, לא נצרכה אלא לקבולינהו בשמחה" ע"כ.

והיינו, שמבין שגם הדברים הרעים הם לטובה גדולה עבורו, כדוגמת החולה הנצרך לניתוח דחוף להצלת חיים, שבוודאי מבין שאין הדוקטור מבקש רעתו ח"ו, אף שמכאיב לו מאוד וחותר בבשרו, שהרי הוא מציל את חייו. כן יבין שכל הבא עליו, הכל נועד לטובתו הבלעדית. ולפעמים הוא לצורך זיכוכ הנשמה, שבכל טיפת ייסורים הבאים על האדם מתכפרים לו עוונותיו, וזוכה לנקות את נשמתו מכתמיה, והכל נועד לטובתו. ואין כוונת 'לקבולינהו בשמחה', שישמח וירקד על הצרות והייסורים, אלא שיקבלם ברצון, ויאמין ויבין שהם לטובתו, ולא יהיה מלא טרוניא ולא יהא ליבו חלוק על המקום, ובכך יוכל להתגבר עליהם בנקל בידיעתו הנאמנה שהכל ארעי ועובר כמדובר.

כיוצא בדבר יבואר במ"ש בגיטין (לו:): "הנעלבין ואינן עולבים, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר (שופטים ה, לא) 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו'". – ואף כאן נראה בביאור לשון 'שמחים ביסורים', לא שצריך לרקד בתוך ייסוריו, שאין נראה שיצטרך להתהלך כנגד טבע האדם הפשוט. אלא שמרוצה ומקבל הנהגתו יתברך בלב שלם, בלא תרעומת וטרוניא, וליבו שלם עם המקום בנהגתו יתברך, בזה סגי ליה להיות בכלל 'שמחים בייסורים'.

האומנם יש להוסיף שכל זה אמור במדרגות הפשוטות, אמנם במה שהבאנו מספר חרדים שזכה מרן האריז"ל לכל מדרגותיו המופלאות בשמחה של מצוה, נראה פשוט שבמדרגות נשגבות כאלו צריך להתקיים בו 'שמחים בייסורים' ממש, וכן דין 'לקבולינהו בשמחה' שהוא בשמחה וששון ממש, שכל העת ליבו מלא שמחה עם המקום ברוך הוא. וזהו אכן מדרגה נפלאה, ולא כל מוחא סביל דא.

ולפיכך ניחא לי באשר זכה רבינו האריז"ל ויחידי סגולה למדרגות נפלאות כאלו מתוך שמחה של מצוה למדרגות נפלאות כאלה, והלא כמה וכמה צדיקים שהיו עובדים השם יתברך בשמחה, וששים ושמחים לעשות רצון קונם, ואף על פי כן לא מצאנו בהם כאלה מדרגות נשגבות.

אך בהאמור נראה שהיחידים הללו ורבינו האריז"ל היה כל מהות חייהם מלאה שמחה ואהבה גדולה תמיד. גם בדברים שאינם טובים ואפילו בייסורים ועגמות נפש חלילה, היה ליבם מלא תמיד שמחה גדולה בכל מה שעשה עמהם השם יתברך, ולכן זכו למדרגות נפלאות שכאלו. וכלשונו הפז של החרדים הנ"ל בזה, שלעומת שמחה של מצוה לא היו שווים בעיניו "כל מיני תענוג שבעולם, ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות".

אכן לאנשים פשוטים כערכנו, סגי בכך שמאמין שהכל מאתו יתברך לטובתו ולטובת נשמתו, ומקבל הנהגתו יתברך באהבה, ואינו נותן לעצמו להתמלא כעס וטרוניא, ומנחם את לבבו שהכל עראי, וגם זה יעבור, ויתן עיקר לבבו ונפשו להכיר טובה לבוראו על כל הדברים הטובים שיש בידו, ותמיד ימצא האדם בעצמו דברים טובים להודות עליהם, הן בטובת הגוף והן בטובת הנפש, ובכך יחזק ויעודד את עצמו תמיד בדברים הטובים והמשמחים לבבו, ולא כאשר רגילים אנשים רבים לחפש ולמצוא תמיד על מה לרטון ולהתלונן... שבכך מהרס לעצמו את חייו במו ידיים, רק ישמח בחלקו תמיד באהבה וברצון.

וממילא בהנהגות אלו יחיה האדם חיים מאושרים, ולא יקנא תמיד בחבירו, שנראה בעיניו עשיר יותר ממנו, או תלמיד חכם יותר ממנו, וכל כיוצא בזה, יהיה ליבו טוב ופתוח ונעים, לפרגן יותר בעין טובה, להעריך ולהחשיב את הדברים הטובים והחיוביים שיש לו בחיים, ולשמוח עם קרוביו וחבריו וסביבתו, ויתן אל ליבו שהשם יתברך לא חיסר לו בעולמו דבר, רק ברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם.

ואילו את הדברים השליליים המכעיסים והמעציבים ירחיק ממנו כרחוק מזרח ממערב, ממילא ימצא בכך בתוכו ובפנימיותו מלא באושר ושמחת החיים.

וכן יחדש כנשר נעוריו להתחדש תמיד בשמחה והתלהבות, כמ"ש בספה"ק תולדות אדם פרשת כי תצא (ד"ה כי תבנה בתוה"ד): "כי תבנה בית חדש (דברים כב, ח). – שצריך לחדש תמיד בנין ביתו, בהתחדשות לעבודת השם יתברך כנ"ל, שיהיה נעשה כבריה חדשה, וגם בכל יום ויום יהיה בעיניו כחדשים"

והיינו, כי מכוח ההתחדשות מייחס האדם חשיבות מיוחדת לדבר ויש בו תוכן פנימי ושמחת לב ונפש, כמו שמתייחסים לכל דבר חדש. שמטבע האדם שדבר חדש מביא לו שמחה, ולכן ישנה ברכת שהחיינו בקונה כלים חדשים, כי יש בו שמחת לב. ולכן המתחדש עצמו תמיד זוכה לחוש בשמחה רבה, בכל יום כחדשים.

ומתוך תחושות הללו יחשיב האדם ויעריך כל פעולה ופעולה שעושה, וכל תיבה שמוציא מפיו בתורה ותפילה ועבדות השם יתברך. ולא ייעשו כלאחר יד, כמצות אנשים מלומדה, אלא יעריך ויחשוב מאוד את פעולותיו לטובה, וכן בקשר עם חבריו בשמחה והתרוממות רוח. מתוך תחושת חשיבות של בן מלך, ולהתרומם ברגשי רוממות של כל ישראל מלכים, לעשות ולפעול הטובה בכל דבר בשמחה ובטוב לבב.

וממילא כאשר יכניס האדם את השמחה אל תוך ליבו, כבר נמצא המפתח הטוב ביותר בידו, כמו שהבאנו מבעל ההילולא היהודי הקדוש שבכך יוכל לשבר את המנעולים, להיכנס ולחדור פנימה, אל תוככי צילא דמהימנותא עילאה, ולזכות לשמחת החג, "ושמחת בחגך" – והיית אך שמח", לזרוק ולהשליך מעצמו את כל העצבות, את כל האכזבות והכעסים, אשר מטבעם רק מהרסים ומקלקלים הכל כמו שנתבאר, כל מהרסיך ומחריביך ממך יצאו החוצה, לא להשאיר מהם כלום, רק לשוב ולשמוח בשמחת החג, ולשאוב מעיינות של שמחה אל כל ימות השנה כולה.

יתן השי"ת שנזכה לשמוח כראוי בשמחת החג, שמחה פנימית כאשר ייסד לנו רבינו הבעש"ט הקדוש להיות תמיד בשמחה, כדרך אשר התווה והכין לנו רבינו היהודי הק' זי"ע בעל ההילולא בעבודת קדשו לדורות עולם, להפוך מעצבות לשמחה גדולה כמו שנתבאר בעזריה"ת, ובזה נזכה לשמחה הכללית בסוכת עורו של לוייתן, בביאת גואל צדק במהרה בימינו, אמן.

* * *

ברכת הקודש בשתיית לחיים:

לחיים טובים ולשלום, זכות בעל ההילולא תגן עלינו ועל כל ישראל לטובה, שנזכה כל אחד ואחד להכניס שמחה פנימית בלב, ולהרחיק ממנו כל מיני עצבות, אמן.

שולה"ט

הושענא רבה

תש"פ

ירושלים

ערעור והמתקת הדין בהושע"ר

נסתפקו בספרים הקדמונים גבי ענין הושענא רבא שמצאנו שיש בו חיתום הדין. וקשה, שהלא כבר בראש השנה נידונו כולם, וביום בכיפורים נחתם הדין, וא"כ מה ענין החיתום שבהושענא רבה, וצ"ב.

עוד קשה מה שמקיפים בהושע"ר הבימה שבע פעמים, וכן שמצינו בגמרא סוכה (פרק ד' משנה ה') שבביהמ"ק היו מקיפים המזבח שבע פעמים. עוד צ"ב מה שמצאנו גבי חתימת הושע"ר שהיא בבחינת 'חותם בתוך חותם' ומצאנו בגמרא ע"ז (כ"ט) כי אם שולח אדם לחבירו דבר חשוב או יין ע"י גוי, אזי צריך שיהיה חותם בתוך חותם כדי שלא יזייף. הרי רואים כי 'חותם בתוך חותם' הוא שמירה מעולה. והדברים צריכים ביאור.

ואפשר לומר כי כמו שמצינו אצל יהושע שאחר שהקיף את יריחו שבע פעמים נשתברו חומותיה הרי, כי באם יש מחיצות אזי ע"י שמקיפים אותם שבע פעמים הרי הן נופלות ואז אפשר לגשת מיד אל השי"ת.

ולבאר, כי יש כלל בגמרא ברכות (נה.) מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא ובמלכותא דארעא מצאנו שיש בית דין שפוסק, ומעליו יש את בית הדין הגדול לערעורים, שבו אפשר לערער על הפסקים ועל גזר הדין וכן בזמן ביהמ"ק היתה

הסנהדרין הגדולה, שלשם הביאו את הדבר הקשה. והנה כך במלכותא דשמיא יש כמה בתי דינים, שיש בית דין ויש בית דין הגדול לערעורים.

ובהושענא רבא שנופלות המחיצות – אפשר אז לבוא אל זה הבי"ד הגדול לערעורים ולערער על הדין. ובאם הדין טוב לכלל ישראל – אזי שלא ישתנה. אך באם אין הדין טוב – אפשר לערער עליו.

ונוכיח על פי הלכה שאפשר לערער על הדין, כי אמרו בגמרא סוכה (דף לז:): שנענועי הלולב מעכב את הפורענויות יותר מכל הדברים: "מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים. אמר רבי יוסי בר אבין ואיתימא רבי יוסי בר זבילא, זאת אומרת שירי מצוה מעכבין את הפורענות, שהרי תנופה שירי מצוה היא, ועוצרת רוחות וטללים רעים. ואמר רבא, וכן בלולב." ע"כ.

ועולה, שהלולב יכול לעכב הפורענויות יותר מכל הדברים מאחר שהוא שיירי מצוה. וכח שיירי מצוה לעכב פורענויות הוא מכך ששירי המצוה הם לפנים משורת הדין, כי כאשר היהודים עושים לפנים משורת הדין – אזי זה מעכב פורענויות.

ויסוד לנו מהבעש"ט הק' על הפסוק "ה' צלך" (תהילים קכ"א ה'), שהרבש"ע מתנהג עם היהודים כצל, וכאשר היהודים עושים לפנים משורת הדין בקיום התורה"מ, ובפרט בזמנים הללו שהוא עולם מזוהם וטמא - אזי מגיע להם גם כן שה' יתנהג עמם לפנים משורת הדין, לבטל הדין, אפילו אם חלילה נמסר דין שאינו טוב,

והשי"ת ירחם שיהיו רק דינים טובים, שכך מגיע לבנ"י, ואנו מערערים כך באם הדין אינו טוב ח"ו, שכך מגיע להם על פי הלכה, שהרי "ה' צלך".

ועוד אפשר לערער, שהיה דור המבול, ובו לא ניצל איש מבלעדי נח, על שהיה "נח איש צדיק תמים ה' ה' בְּדֹרֹתָיו וכתב רש"י "בְּדֹרֹתָיו. יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום" ע"כ. ואף על פי כן - עשה לו הקב"ה תיבה עם אוכל וכל הנצרך, שלא יוכל הדין לחול עליו, וניצל בתיבתו מהמבול.

ובדורות הללו, כבר אמר האר"י הקדוש זצוקללה"ה כמ"ש הרח"ו, וזל"ק: "פעם אחת שאלתי למורי ז"ל, איך היה אומר לי שנפשי היתה כל כך מעולה כנז"ל, והרי הקטן שבדורות הראשונים, היה צדיק וחסיד, שאין אני מגיע לעקבו. ואמר לי, דע לך, כי אין גדולת הנפש תלויה כפי מעשה האדם, רק כפי הזמן והדור שהוא כי מעשה קטן מאד בדור הזה שקול בכמה מצות גדולות שבדורות אחרים, כי בדורות אלו הקליפה גוברת מאד מאד לאין קץ, מה שאין כן בדורות ראשונים ואלו הייתי בדורות הראשונים, היו מעשי וחכמתי נפלאים מכמה צדיקים הראשונים ושאמרו חז"ל על נח תמים היה בדורותיו, ואילו היה בדורות צדיקים היה יותר צדיק ולכן שלא אצטער על זה כלל, כי בלי ספק יש לנפשי מעלה גדולה על כמה צדיקים הראשונים מזמן תנאים ואמוראים" עכ"ל. ועולה שבדורו של האר"י הק' כך היו חשובים יותר מדורות התנאים.

והנה דור זה הוא גרוע מדור המבול, שלא היו בו מעשים כה מגונים, ובדור זה ישנם.

אבי שבשמים, דורות אלו של היום שאינם כדורו של האר"י הק', חשובים ואנו הצדיקים בדור הזה "צדיק תמים ה' ה' בְּדֹרֹתָיו" שאנו צדיקים גמורים בדורות האחרונים ואפילו כלפי הדורות הקודמים ולכל מעשה יש חשיבות נפלאה בדור הזה, ולזה צריך לעשות לבנ"י תיבת נח שינצלו ממבול הטומאה שבעולם ולהכניס לתיבת נח זו מאכל ומשתה וכל ההשפעות הנצרכות לכל העת כי הם יותר מנח לכל השיטות.

וזה יאות להם על פי הלכה ודין תורה, ואנו מערערים על הדין, שבאם חלילה לא היו דינים טובים, אזי נכון ליתן להם לפנים משורת הדין, וראוי ליתן להם תיבת נח להציל כל יהודי שמקיים תורה ומצוות בדור הזה.

ופסק זה יהיה חותם בתוך חותם, ולא יוכלו עוד לערער עליו, וזהו החותם בתוך חותם שישנו בהושענא רבא.

יעזור השי"ת שיתקיים, ונזכה כבר שיסתלק מבול הטומאה, ונזכה ברוחניות ובגשמיות לאורו של משיח בביאת משיח גואל צדק בב"א.

טיש נעילת החג
שמחת תורה תשע"ה
ירושלים תובב"א

מאמר "כח השמחה בשמיני עצרת"

א.

חג שמיני עצרת נתבאר בספרי קודש רום שגב מעלתו יותר משאר ימים טובים, ושיש בו כח ומעלות יותר מכל הימים הנוראים וזמנו מקודש מכל הזמנים.

והאריך בדבר מרן החתם סופר בדרשותיו (שנת תקפ"א) אשר הביא בשם הרמ"ע מפאנו גודל קדושת זה היו"ט ושהוא הנקודה שסביבו יסובבו כל המועדים (והרמ"ע מפאנו ייסד דבריו על דברי תיקוני הזוהר בדף כ"ט ע"ב, עיי"ש), וכתב לבאר מעלת זה היום במצוות השמחה יותר מיום הכיפורים, שביום הכיפורים הוא על ידי עינוי ועדיין יש לס"ם מקום לקטרג אך בשמיני עצרת מעלתו גדולה על ידי השמחה ואין לס"ם שליטה בו כלל.

והא לך דברי קדשו הבהירים, מאמרים נעלים ונפלאים, דוק היטיב בדבריו העתיקים והנשגבים :

"והיית אך שמח" (דברים טז, טו). אמרו חז"ל (סוכה מ"ח ע"א) לרבות לילי יו"ט אחרון לשמחה או אינו אלא יו"ט הראשון כשהוא אומד אך חלק ע"ש. הנה אתי הקרא לרבות ליל יו"ט אחרון ולמעט ליל יו"ט הראשון - ויש ליתן טעם לדבר, עפי"מ דאיתא ברמ"ע (מאמר חקור דין חלק ב' סוף פרק כ"ז, עיי"ש) שלשון חג מורה על חוגה ועיגול הסובב על איזה מרכז כמו שאר ימים טובים שכולם סובבים על נקודת שמיני עצרת אבל שמיני אינו גופא הנקודה קדושה העליונה מכל הקדושות אפילו מקדושת יוה"כ ולא שייך לקרותו חג".

"ובאמת עיקר קדושתו הוא היפוך של יוה"כ, דיוה"כ הוא ע"י עינוי נפש וקדושת שמיני ע"י שמחה, וזה נקרא 'מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים', כי אהבת השם ע"י עינוי כמו יוה"כ למטה ממדרגת אהבת שמיני עצרת שהיא ע"י שמחה, ויום השמיני הוא בעצמו כמו יוה"כ לכן שוין בקרבן מוסף כמו יוה"כ ואפ"ה קדושתו יותר מיוה"כ ע"י שמחה חדותא דמלכא עם ישראל, לכן שאר ימים טובים שקדושתן עומד על איזה דבר מצוה שחיתת קרבן פסח, שתי הלחם בעצרת, שופר בראש השנה, עינוי נפש ביוה"כ, ונטילת לולב בחג, ועיקר מצותן אינו אלא ביום גם שמחתן אינה אלא ביום, אבל קדושת שמיני שאינו אלא ע"י שמחת האדם שמתענג על ה' וחדוותו יתברך ואינו עומד על מצוה מיוחדת ע"כ גם לילה איתרבי לשמחה".

"ויש במקרא זה של 'אך שמח' רמז גדול של עוצם קדושת שמיני כנ"ל. עפ"מ דאיתא בכתבי האר"י ז"ל על פסוק (בראשית כה, כו) "וידו אוחזת בעקב עשו" דאיתא בזוהר דהס"ם רוכב על נחש וסופי אותיות של עי"ן קו"ף בי"ת הם פת"ן אשר נאמר עליו (תהלים נ"ח) "פתן חרש אשר לא ישמע לקול מלחשים". ולכן קרא הקב"ה שמו יעקב להמשיך אות יו"ד של שמו הקדוש לבטל אותו פתן הכרוך בעקב כנ"ל ולכן אמר ויד"ו היינו אות יו"ד אוחזת בעק"ב עשו לבטל הנחש הנ"ל. לכן בבית המקדש היו סממני הקטורת שס"ח מינים שהם להתגברות היו"ד על נח"ש עולה שס"ח לבטל הס"ם".

"ובאמת ביוה"כ אינו מבוטל לגמרי כדאיתא בזוהר (פרשת אמור) 'עשו הלך לדרכו שעירה' (בראשית לג, טז) דהיינו שהס"ם נטרד בשעיר המשתלח ויעקב נסע סכותה' לקיים מצות סוכה וע"י קיום מצות סוכה נתבטל כוחו לגמרי ואין לו כח להשטין כלל ביום אחרון של חג שהוא ג"כ יום הדין. נמצא שגם אחר יוה"כ עדיין עומד הס"ם נגד ישראל ונקרא שטן עד אחר סוכות אז נתבטל כוחו לגמרי ביום אחרון של חג שמח חדותא דמלכא בשמחת ישראל ממילא נמשך התגברות יו"ד על שט"ן לבטלו ועולה שס"ט, לכן כתיב א"ך שמ"ח גימטריא שס"ט לכן הוא קדוש יותר מיוה"כ ולא ע"י שום עסק מצוה רק אך שמח ע"י שמחה לכבוד שמו הגדול".

"וגם מרע"ה לא זכה למדה זו הנקרא למעלה עצרת, עד יום מותו, ומרומז זה בראשי תיבות בפסוק (דברים לג, כא) "ויתא' ראשי ע'ם צ'דקת ה' עשה" (כי וי' יו"ד של ויתא המה רק אותיות שימוש ועיקר התיבה בלשון תרגום תא) והוא קאי על משה רבינו ע"ה, ואפשר שזהו הטעם על מה דאיתא בגמרא שהיו קורין וזאת הכרכה בשמיני עצרת וגם עכשיו אנו קורין וזאת הברכה בתשיעי ספק שמיני ודו"ק", עכל"ק.

ודברות קדשו מבוארים, אשר יום שמיני עצרת מסוגל יותר מיום הכיפורים לזכות בדין שבו כבר אין שליטה לס"ם וחילותיו ועל ידי השמחה באים לאהבת ה' יותר מעל ידי עינוי הנפש.

ובעוד הרבה ספרי קודש האריכו לבאר קדושת חג שמיני עצרת שזה מטרת כל הימים הנוראים הקודמים לו וכל הקדושות הם כהכנה למאמר הנשגב של 'אתה הראת לדעת וכו', שאומרים ביום שמיני עצרת, (ועיין זוהר הקדוש פרשת אחרי דף ע"ג ע"א).

וכן הביא בספה"ק דעת משה (לשמחת תורה) מאת הרה"ק מרוזין זצוקללה"ה, וזל"ק: "כ"ק אא"ז הרה"ק מרוזין אמר, שיום שמיני עצרת הוא יום הגדול שבכל השנה והוא יסוד לכל השנה", עכל"ק.

והרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא זצוקלה"ה אמר ששמיני עצרת הוא כנגד קדושת הימים דלעתיד לבוא, והביאו בספה"ק שם משמואל (מועדים, שמיני עצרת תרע"ג), וזל"ק: "וכמ"ש הרה"ק ר"ב זצלה"ה מפרשיסחא 'עצרת תהיה לכם', היינו ששם"ע רומז לעתיד", עכל"ק.

והיינו, שמדייק מלשון הפסוק שכתוב בלשון עתיד - 'תהיה', שחג שמיני עצרת הוא מזמנים המקודשים שעתידים לבוא בימות המשיח.

ובאמת יש לבאר עומק דברי קדשם, מה נשתנה יום שמיני עצרת להיות לחג מקודש כל כך עד שאמרו שהוא הנקודה שכל מועדי השנה סובבים אותה, וכל הימים הנוראים הם רק כהכנה ליום זה, וביותר שקדושתו נמשכת מימי עולם התיקון העתיד לבוא, וצריך ביאור.

ועוד, שהרי כל יום חג ומועד יש לו טעם וזכר למה נקבע ומה הוא מסמל, שפסח נקבע כזכר ליציאת מצרים ושבויות נקבע זכר למתן תורה וסוכות 'כי בסוכות הושבתי את בני ישראל', ושמיני עצרת אין לו טעם וסיבה מספקת לקביעת מועד בו.

ואף שבדברי החתם סופר עצמו נעמד כעין זה שלא מצינו שנקבע מצוה מיוחדת לחג שמיני עצרת כשאר ימים טובים שיש בהם מצוה מעשית כתקיעת שופר וקרבת פסח וישיבת סוכה, ובדבריו ביאר שעיקר מצוותו בזה היום הוא השמחה,

אמנם עדיין צריך ביאור מה לשמחה זו עושה בלא טעם ברור מפני מה נקבע זה היו"ט ומה יסודו שעליו הוא מושתת שלכאורה אין שום עניין שהוא מסמל או זמן שיום זה נועד לזכרו.

וביותר, שהרי אחר שביאר בחת"ס שיום זה גדול מכל הזמנים והמועדים, א"כ בוודאי שהיה צריך שיהיה בו מצוה ועבודה מעשית נעלה וגבוהה הרבה יותר משאר מצוות של ימי חג ומועד.

ונבוא בעזרת השם יתברך אל הביאור בטעם ויסוד האי מועד, ומדוע נקבע בו מצות השמחה יותר משאר זמנים שעיקר עבודתו הוא רק על ידי שמחה, ושמחה זו גדולה עד כדי שהוקשה למצות שופר דראש השנה, סוכה דסוכות וקרבתו של חג הפסח.

ב.

אא"ז בספה"ק דברי בינה (לשמחת תורה) כתב וזל"ק: "הנה מנהג ישראל תורה היא. ולהבין טעם המנהג שנוהגין לאכול בשמחת תורה מאכלים הדומים למאכלים המיוחדים לערב יום הכיפורים דווקא כמו קרעפליך וכדומה".

"והנראה בזה, דהנה מצינו (מועד קטן ט' ע"א) כאשר חינו ישראל את בית המקדש הראשון אכלו ושתו ביום הכיפורים, כי אז זכו ישראל למדרגה גבוהה כזאת, שהיא למעלה מקדושת יום הכיפורים, עד שאין צריכים כלל לבחינת עינויי הגוף בהחמשה דברים, רק שנזדככו בזוהר האמיתי, שגם בצרכי הגוף יכלו לעבדו יתברך עבודה תמה, כמו שיהיה זה הבחינה בגמר התיקון והבירור הגמור כמו בעניין סעודת לוי' וכו'".

"והנה לכל דבר עבודה והשגה גדולה שמשגיגים ישראל וזוכים לה, צריכים הם לעשות לה זכר לדורות עולם, להודות לו ולשבחו יתברך עליה. ועל ידי זה יתעורר זה הבחינה, באותו יום ובאותה השעה שנעשה להם זה הישועה, כמו ענין כל הימים טובים הקדושים".

"ובאמת אין אנחנו יכולים לעשות זכר לזו השמחה הנפלאה ביום הכיפורים עצמו, מפני שיתבטל על ידי זה בחינת מצוות יום הכיפורים האמור בתורתנו הקדושה, שאנחנו מוזהרים לשמרם עד עת קץ הימין. לכן נשאר לנו לעשות לזה זכר רק ליום שמחת תורה, מפני שעד יום שמיני עצרת נמשכין ימי התשובה, כמבואר במקראי קודש. ובפרט אשר זה היום הקדוש חל תמיד ביום שחל בו ערב יום הכיפורים – אשר אמרו חז"ל (ברכות ח' ע"ב) שכל האוכל ושותה בו, מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי. מפני שאכילתו אז, הוא באותה הבחינה ממש כמו שהיתה בימי שלמה המלך עליו השלום, וכמו שיהיה לעתיד לבוא כנ"ל".

"לכן אנו אוכלים בו המאכל המיוחד הנ"ל יותר מבשאר ימים טובים, בכדי לעשות רשומא ודוגמא לאותה השמחה השלימה שזכו אז ישראל, והמשכיל יבין". עכ"ל.

ונתבאר מדבריו הקדושים שיסוד מועד של שמחת תורה נקבע כזכר לשמחה הגדולה שהיה בזמן חנוכת בית המקדש שבנה שלמה המלך ע"ה.

והטעם, שכל זמן מיוחד שהיה לישראל שעלו בו מעלות רמות או שהיה זמן מיוחד שנעשה בו נס לישראל וכדומה קבעוהו ליו"ט, ובזמן חנוכת ביהמ"ק הגיעו ישראל למעלה גבוהה מאוד אשר יכלו לזכות לתשובת יום הכיפורים גם על ידי האכילה גופא, והוא מהמעלות אשר יהיו בזמן העתיד לבוא שיהיו ישראל בדרגה זו שאכילה ואי אכילה שווים אצלם,

ולכן קבעו את יום חג שמחת תורה לזכר לשמחה ההוא, שלא יכלו לקבעה ביום הכיפורים משום חמשת העינויים שנצטוונו בהם אז.

ומתוך דברי קודשו למדנו גודל כוחה של חג שמיני עצרת שיש בכוחה בחינת המעלות שיהיו לישראל בזמן העתיד לבוא, שהרי אז היו ישראל בדרגה זו ושמיני עצרת הוא הקריאה המעוררת את הזמן הגדול שהיה אז בבחינה של עולם התיקון.

וכן בעוד ספרי קודש נתבאר העניין שיו"ט של שמיני עצרת נמשך מזמני עתיד לבוא שיש בו כוחות מיוחדים ובחינות גבוהות שאין אותם בזמן הגלות.

וכמו כן מובא בשם הרה"ק מרוז"ן זצוקללה"ה (ספה"ק תפארת ישראל - טושוורטקוב, עמוד קצז) וכן בשם הרה"ק הרבי ר' בונים מפרשיסחא זצוקללה"ה (פרי צדיק לחג הסוכות אות לח. תורת אמת לשמ"ע דף ע"ב ומובא בתורת שמחה אות ג. ליקוטי יהודה לסוכות דף ק"ב ע"ב. ובעוד ספה"ק) שאמרו על יום שמיני עצרת שהוא האושפיזין של שלמה המלך,

ומבואר מאוד לפי מה שכתב אא"ז בדברי בינה משום שהוא זכר לבניין בית המקדש שבנה שלמה המלך ולכן שמיני עצרת הוא אושפיזין דיליה.

וכן יש להביא מה שכתב אור זרוע (אור זרוע חלק ב, הלכות סוכה סימן ש"כ והובא בבית יוסף או"ח סימן תרס"ט), שיסוד שמחת התורה הוא משמחת שלמה המלך, וז"ל: "ובמלכותנו בשושני"א עושים חתני תורה סעודה גמורה [בשמחת תורה] ומזמנין מבני הקהל ונותנים להם מאכלים טובים אווזות ותרנגולין, ומצאתי עיקרו של מנהג אני המחבר יצחק בר' משה נב"ה בתחילת מדרש שה"ש: 'ויבוא ירושלים ויעמוד לפני ארון ברית ה'". א"ר יצחק מיכן שעושין סעודה לגמרה של תורה. גבי שלמה המלך כתיב 'הנה עשיתי כדברך הנה נתתי לך לב חכם ונבון אשר כמוך לא היה לפניך ואחריו לא יקום כמוך', וכתיב 'ויקץ שלמה והנה חלום, ויבוא ירושלים, ויעמוד לפני ארון ברית ה', ויעל עולות ויעש שלמים ויעש משתה לכל עבדיו'. הנה כשנתן לו הקדוש ברוך הוא חכמה, לכבוד החכמה עשה משתה. ומיכן למד ר' יצחק שהגומר תורה שכולה חכמה, שצריך לעשות סעודה ומשתה" ע"כ.

הרי מבואר שכל שמחת תורה יסודו משמחתו של שלמה המלך ע"ה, ומבואר מאוד לפי המתבאר במה שייסד הדברי בינה, שכל שורש זה החג משלמה המלך ע"ה.

וגם חכמתו של שלמה שלכבודה עשה משתה נראה גם היא מעין חכמה דלעתיד לבוא, מתורתו של מלך המשיח, וכמו שנתבאר ביסודו של זה החג דשמיני עצרת שהוא מימי חנוכת ביהמ"ק שהיה מזמנים דלעתיד, עד שהשווה אצלם אכילת יוהכ"פ כאי אכילה ותרואה שווים אצלם, וזה היה שמחתו בבחינת מה שיהיה לעתיד לבוא בעולם התיקון, וזהו גם השמחה שיש לנו היום בחג שמיני עצרת.

ועוד יש להביא סימוכין חזקים בדבר, מההפטרה דשמיני עצרת לבני חו"ל, (מלכים א' קאפיטל ח): "ויהי ככלות שלמה להתפלל אל ה' וכו' ויעמוד ויברך את כל קהל ישראל וכו'". וממשיך כל ענין שמחת חנוכת בית המקדש דשלמה, ומסיים: "ויעש שלמה בעת ההיא את החג, וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים לפני ה' אלקינו שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום. ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב וגו'", ע"כ, והרי, שכל ענין ההפטרה מסדר חנוכת בית הקדש דשלמה המלך ע"ה, וכדברי ספה"ק דברי בינה שיום של שמיני עצרת הוא זכר לחנוכת הבית וכתבאר שהוא אושפיזין דיליה.

ג.

אמנם בדברי ספה"ק דברי בינה עדיין צריך לברר שהרי יו"ט של שמחת תורה כבר קבלו ישראל בעת מתן תורה שאמרה תורה (במדבר כט, לה) "עצרת תהיה לכם", וחנוכת ביהמ"ק הייתה הרבה שנים אחר כך, וא"כ מה היה יסודו של שמיני עצרת מעת מתן תורה עד חנוכת בית המקדש.

ומן ההכרח נבוא לבאר אשר יו"ט של שמחת תורה כבר הוכן מעת מתן תורה למדרגה נעלה זו שבאו לה ישראל בעת חנוכת ביהמ"ק, שמבלי שיהיה בעולם היסוד של מדרגות אלו, לא היו יכולים ישראל לבוא למדרגה זו.

ואדרבה היא הנותנת, משום שהכין השי"ת יו"ט מיוחד אשר בחינתו נמשכת מעת העולם המתוקן וזמני עתיד לבוא, משו"ה גופא יכלו ישראל בבוא היום בעת חנוכת ביהמ"ק להגיע באמת למדרגה נעלה זו ביו"ה"כ שחנכו בו את הבית.

אמנם עד עת חנוכת הבית הייתה בחינה זו בהסתר, ובעת חנוכת הבית שגילו ישראל את המדרגה הנשגבה הזו, קבעו ג"כ את זכר השמחה הגדולה הזו ביום שבו יש את ההשפעה המיוחדת של זמני העתיד לבוא שמשם שאבו רוח הקודש לבוא למדרגתם הנעלה והוא ביום שמיני עצרת.

ובאמת מעת מתן תורה כבר היה שמיני עצרת החג המקודש מכל המועדים והנקודה המרכזית שמועדי השנה סובבים אותה, שבה הייתה השפעת המדרגה של עולם התיקון, אך הייתה בהסתר עד שבעת חנוכת הבית גילו אותה בגילוי ולכך קבעוהו זכר לכך.

והנה נתיישב יסוד קביעת זה יו"ט של שמיני עצרת שנקבע כזכר על השמחה הגדולה והמדרגות הנעלות שהגיעו אליהם ישראל בעת חנוכת בית המקדש על ידי שלמה המלך,

אמנם עדיין צריך לבאר עניין עבודת השמחה הגדולה בזה היו"ט וכפי שכתב בחת"ס ואיך פועלים ישראל כל כך על ידי שמחתם עוד יותר מיו"ה"כ ושאר מועדים.

ד.

הנה כבר הביא מרן החתם סופר דרשת הגמרא בסוכה (מ"ח ע"א) לרבות השמחה בלילי יו"ט אחרון, וז"ל הגמרא: "תנו רבנן 'והיית אך שמח' לרבות לילי יום טוב האחרון. או אינו אלא יום טוב הראשון, כשהוא אומר 'אך' חלק. ומה ראית לרבות לילי יום טוב האחרון ולהוציא לילי יום טוב הראשון, מרבה אני לילי יום טוב האחרון שיש שמחה לפניו ומוציא אני לילי יום טוב הראשון שאין שמחה לפניו", ע"כ.

וראו חכמים לרבות יו"ט האחרון לשמחה כשאר ימי החג ואף לילותיו עמו למצוות השמחה – להורות שזה עיקר מצוותה בזה היום.

ונוכל לבאר שריבוי השמחה בלילי יו"ט, לרבות שביו"ט זה חייב לשמוח אף בזמנים נמוכים בבחינת לילה ואף בזמני הגלות, שמשום שיו"ט זה של שמיני עצרת נמשך מזמני עולם התיקון לעתיד לבוא א"כ מצוותו במצוות השמחה הוא חיוב אף בזמנים קשים,

וכפי שכתב בדרשות החתם סופר שעיקר עבודת היום ומצוותה המעשית היא השמחה באהבת ה', ועל ידי שבתוך הגלות יתעלה בעצמו לשמוח באהבת ה' יוכל לבוא למעלה הנשגבה של עולם התיקון שהיה בזמן חנוכת בית המקדש שבנה שלמה המלך וזהו יסוד עבודת השמחה בשמיני עצרת.

ועוד באו לרבות, ששמחה זו של שמיני עצרת תשפיע ותביא ברכה ושמחה אף לכל הזמנים החשוכים בכל ימות השנה אשר הם בבחינת לילה, ובהמשך יבואר איך ע"י השמחה בשמיני עצרת אפשר לבטל גזירות קשות מימי הדין.

ה.

וגודל כוחה של השמחה האמיתית השלמה, נוכל ללמוד ממעשה שהיה אצל הרה"ק הרבי מלובלין זצוקללה"ה זי"ע באחד שבא אליו לחג הסוכות, ובאמצע החג הורה לו הרבי שיחזור לביתו, ולא הסכים שרצה להישאר אצל הרבי, ושוב אמר לו הרבי לחזור לביתו ובלית ברירה קיים צוואת הרבי ויצא לחזור לביתו, ובדרכו פגש קבוצת חסידים בדרכם אל לובלינה ובשמחתם כי רבה רקדו ושמחו על זכייתם לנסוע לרבי, ובשומעם מעשהו של החסיד שהרבי הורה לו לחזור לביתו, צירפוהו לרקידתם ושמחוהו, ושמחתם הייתה גדולה מאוד, עד שאמרו לו שינסה שוב לבוא עימם אל הרבי,

כשחזר ללובלין אורו פני הרה"ק מלובלין ושמח עימו שמחה גדולה, ואמר הרה"ק מלובלין שמה שפועל ישועות אינו יכול לפעול, יכולים חסידים על ידי שמחתם לפעול, משום שראה הרבי שחסיד זה צריך לילך מן העולם בימים הקרובים ושלחוהו שימות בביתו כדרך כל האדם ולא יישאר בלובלין, והוא זי"ע ניסה בכל כוחו לבטל הקטרוג מעליו ולא הצליח, אמנם החסידים על ידי שמחתם ביטלו הקטרוג ונשאר בחיים.

ואא"ז הרה"ק משידלובצא כתב לבאר שכאשר האדם בשמחה לא יכולים הדינים לחול עליו כלל אף אם הוא חוטא ופושע, שכן כשביקש השי"ת להביא המבול לעולם לא היה יכול משום שהיה העולם שרוי בשמחה והוכרח להביא עליהם עצבות בכדי להביא עליהם המבול לכלותם.

וזל"ק (תורת רבי נתן דוד, בראשית, דף רנג): "ויתעצב אל ליבו ויאמר ה' אמחה את האדם וגו' (בראשית ו, ו). כי השי"ת רצה להביא עליהם העונש המגיע להם, ולא היה יכול כח הדין לחול עליהם מחמת שהיו בשמחה, וכל זמן שהאדם בשמחה לא יוכל לגשת אליו שום כח הדין, ולזאת כתיב ויתעצב אל ליבו היינו שמתחילה הביא עליהם ענין העצבות ואח"כ ויאמר ה' אמחה וגו'", עכ"ל"ק.

ונתבאר, שאפילו אנשים רעים וחטאים כאנשי דור המבול, לא היו יכולים הדינים לשלוט עליהם עד שיהיו בעצבות, שכל זמן שיש שמחה ביניהם מונע מהם הפורענות.

והנה מן המעשה הנ"ל אצל הרה"ק מלובלין חזינן דאין השמחה רק מונעת את הפורענות מלבוא על האדם, אלא אף בכח השמחה לבטל גזירות רעות ולהפוך כל הרע לטוב, שמה שלא יכול פועל ישועות לבטל גזירה רעה, יכלו החסידים על ידי שמחתם וריקודם.

ו.

ובספה"ק בית אהרן (אסרו חג פסח) כתב דברים נשגבים בגודל מעלת השמחה והריקודין שאפשר לבוא אליה בקלות יותר מעל ידי התפילה משום שכשרוקד מכניס מיד כל גופו לשמחה, אבל בתפילה צריך לבוא לדרגה גבוהה שיוכל לקיים 'כל עצמותי תאמרנה' או לכל הפחות שתהא התפילה בבשרו בבחינת 'תהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר' ושלא ירמה עצמו שהוא כן, אך בריקודין יותר קל משום שכל גופו הוא בהשמחה.

וזל"ק: "אמר, צריכין להותיר מהחג על להבא. א"א אדמו"ר זצוק"ל אמר, 'הבוחר בשירי זמרה' (סוף תפילת 'ישתבח') זהו השיריים שמותירים העיקר הוא שיותר כל אחד אצל עצמו שיכניס בהאיברים ובהעצמות ובכל הגוף...",

"..אמר. שמחת ריקודין ביו"ט הוא מדריגה גבוהה ממדריגות הגבוהות שיש בתפילה, תפילה מדברים בפה, וכשעוזר לו הקב"ה נאמר (תהילים קמה, כא) 'תהלת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו' – שנכנס בהבשר, וכשהוא במדריגה יותר נאמר (שם, לה, י) 'כל עצמותי תאמרנה וכו'', וכן בריקודין הוא מגביה כל גופו בשמחת יו"ט, רק

כשהתפילה איז גינארט (לשון רמאות, שהתפילה 'מרומה') גם זה הוא גינארט, וזאת יכול להיות יותר טוב וצריכים לשמוח מאוד וכו", עכל"ק, עיי"ש.

ונמצא מדברי קדשו, גודל כח השמחה והריקודין שמגיעים יותר בקל אל הדרגות הגבוהות של עבודת ה' בשמחה ובאהבה, וזה הביאור שבכח השמחה להפוך הגזירות הרעות ולבטלם ולהוציא ולבער הרע ולזכך הכל לטוב, משום שעל ידי השמחה הוא יותר בקל לבוא אל המדרגות הנעלות של אהבה וכפי שביאר בית אהרן.

וכאן יתבאר לנו עבודת יום הקדוש שמיני עצרת שהוא עבודת השמחה הגדולה, ועל ידי שמחה זו מגיעים למעלה גדולה מן התפילה,

ומשו"ה נתכפר לישראל בעת חנוכת ביהמ"ק אף ששמחו ואכלו ושתו ביום הכיפורים משום שעל ידי שמחתם הגיעו לדרגה נפלאה זו יותר בקל וכפי שביאר ספה"ק בית אהרן שהריקודין מועילים לפעמים יותר מן התפילה.

והנה כבר נתבאר שיו"ט של שמיני עצרת הוא זכר לשמחה הגדולה בעת חנוכת ביהמ"ק וכפי שהובא לעיל מא"ז בספה"ק דברי בינה, וא"כ יום זה יש בו את המעלה הנשגבה הזו יותר מיום הכיפורים משום השמחה והריקודין שבו וביוה"כ הוא רק על ידי תפילה שהוא פחות מהריקודין.

ומשו"ה נתבאר בחת"ס שהביא מאת הרמ"ע מפאנו שסביב חג שמיני עצרת יסבבו כל המועדים והוא החג הנעלה ביותר מכל השנה, והוא משום שעל ידי השמחה יכולים לעלות לדרגה נפלאה של שמחה שהיא העבודה הגדולה ביותר לבטל הרע ולהפוך הכל לטובה עוד יותר מבחינת התפילה.

וכפי שכבר בארנו לעיל שיו"ט זה נמשך מזמני עולם התיקון והעתיד לבוא, משום שבעת חנוכת הבית של שלמה המלך עליו השלום באו ישראל לבחינה גבוהה מאוד כפי שהכין להם השי"ת זו הבחינה מעת מתן תורה דווקא ביום שמיני עצרת, וזו הבחינה של אהבת השי"ת יהיה בעת עולם התיקון שיתקרב איליו ביותר, ולזאת אפשר לזכות בחג שמיני עצרת.

ז.

ובדרך זו נוכל ליישב מה שתמהו בספרים הקדושים על זמנו של חג שמיני עצרת שהוא עדיין בכלל ירח האיתנים והמשך לימים הנוראים של חודש תשרי,

ולכאורה שמיני עצרת רגל בפני עצמו הוא ואין לו שייכות לסוכות, והיה צריך להיות הפרש כשם שחג השבועות הוא חמישים יום לאחר חג הפסח אף שיש קשר ביניהם שמשלימים זה את זה, וכמ"ש הרמב"ן (עו"ת פרשת אמור פרק כג, פסוק לו) דהימים שבין פסח ושבועות הם כעין ימי חול המועד, וא"כ מדוע נקבע חג שמיני עצרת מיד אחר סיום סוכות והושענא רבא.

אך כבר דברנו (שוה"ט הושענא רבא) מהענין של גמר וחיתום הדין בהושענא רבא על פי דברי הביכורי יעקב (תרס"ד, ט) שביום הושענא רבא נחתמים הפתקין של פסק הדין על האדם ובשמיני עצרת נמסרים לשלוחים, ובארנו על פי הגמרא בסנהדרין (מ"ג ע"א) שבדיני נפשות ניתן להחזיר הדין ולהינצל מן המיתה עד לביצוע המעשה על ידי לימוד זכות על הנאשם, ועיי"ש באריכות.

והנה לפי דברי ביכורי יעקב לכאורה כבר לא שייך לשנות גזר הדין בשמיני עצרת שכבר נחתם בהושענא רבא ונמסר לשלוחים וכבר לאחר מעשה הוא שהשלוחים קבלו לבצע שליחותם.

ברם אדרבא, גלל זה הסמיכו את חג שמיני עצרת ליום הושענא רבא ללמדך שגם אחר הושענא רבא שכבר נחתמו הפתקין מאתמול מ"מ עדיין ניתן למנוע את הגזירות הרעות מלבוא על האדם וזה על ידי השמחה, ולא עוד אלא שיכול גם להפוך כל הרע לברכות וטובות לכל השנה על ידי השמחה וכוונתבאר.

והנה בר"ן (ראש השנה ט"ז ע"א) כתב לבאר רחמי השי"ת על ישראל שקבע להם ימי הדין בעת שיהיה רחמים לפניו על עמו שאז עמד אדם הראשון בדין ואז ריחם השי"ת על ישראל בעת חטא העגל שביקש עליהם מרע"ה רחמים, ולכן דינם ייצא לטובה מלפניו שהם ימי רחמים.

וז"ל: "בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון. יש לשאול למה אדם נידון בר"ה יותר מבשאר ימים דבשלמא שאר דברים דהיינו תבואה ופירות האילן ומים כל אחד בזמנו נידון כדאמרין בגמרא אבל אדם למה נדון יותר

בר"ה מבשאר ימים, ותירוץ דבר זה למדנו מדגרסינן בפסיקתא בשם ר' אלעזר בפסוק (ישעיה נה, ו) "דרשו את ה' בהמצאו" בעשרים וחמשה באלול נברא העולם..".

.. וגרסינן תו התם בפסיקתא, נמצאת אומר. בר"ה נברא אדם הראשון, ראשונה עלה במחשבה, בשניה נתייעץ עם מלאכי השרת, בשלישית כנס עפרו, ברביעית גבלו, בחמישית רקמו, בששית עשאו גולם, בשביעית זרק בו נשמה, בשמינית הכניסו לגן עדן, בתשיעית נצטוו, בעשירית סרח, באחת עשרה נדון, בשתים עשרה יצא בדימוס. א"ל הקב"ה לאדם הראשון, זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין ביום זה ויצאת בדימוס כך עתידין בניך להיות עומדין לפני ביום הזה ויוצאין בדימוס, וכ"ז אימתי בחדש השביעי באחד לחדש. ומכאן סמך למה אדם נידון בר"ה יותר מבשאר ימים, ואף בשמים יש אות שמזל החדש הזה מאזנים כי בו פלס ומאזני משפט לשם. ולפי"ז הא דאמר בפרק ראווה ב"ד (כ"ז ע"א) 'כמאן האידנא מצלינן זה היום תחלת מעשיך כמאן כר' אליעזר', על יצירת אדם קאמר אבל תחלת בריאת העולם בכ"ה באלול היה. ולפיכך נהגו בברצלונה ובכל גלילותיה להשכים באשמורת הבוקר בכ"ה באלול..",

... שרצה המקום לזכות את ישראל בדינם ורצה לדון אותם בזמן שהוקבעו לכפרה וסליחה שלפי שנתרצה הקב"ה לישראל ביוה"כ הוקבע יום סליחה לדורות, ולפיכך גזר השם שיהא אדם נידון בר"ה שצדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, ובינונים הרי גזר דין שלהם אינו נחתם אלא עד יום הכיפורים שהוא יום סליחה וכפרה והרי נתנה להם תורה זמן כדי שבו יפשפשו במעשיהם וישבו אל השם. ואפשר עוד שמר"ה ועד יוה"כ התחיל השם להתרצות למשה וביוה"כ נתרצה לו לגמרי ולפיכך רצה השי"ת לדון בריותיו בזמן שהוקבע לכפרה וסליחה וכו", עכ"ל.

ונתבאר, שהשי"ת ברוב טובו קבע ימי הדין בראש השנה ועשרת ימי תשובה שהם ימי רצון מלפניו יתברך ויכול לנצח בדין משום היות השי"ת מצוי וקרוב לעמו כדכתיב "דרשו את ה' בהמצאו, קראוהו בהיותו קרוב" שפסוק זה נסוב על ימי הרחמים בחודש תשרי.

ולכן נקבע גם חג שמיני עצרת דייקא בימים מקודשים הללו תיכף אחר הושענא רבא כי הוא גם עת מסוגל וזמן רצון מאוד שעל ידי השמחה הגדולה ביום זה יוכלו ישראל להפוך הגזירה ולבטל כל הרעות גם לאחר שנמסרו לשלוחים,

שכשם שקבע השי"ת ימי הדין של ישראל בימי רחמים ורצון בכדי שיוכלו לזכות בדין, כמו"כ קבע את חג שמיני עצרת יחד עם כל הימים הנוראים הללו שגם על ידי המעלה הנשגבה של השמחה שמקורה בעולם התיקון ג"כ יוכלו שוב להפוך כל הגזירות לטובה ולברכה.

וכמו שנתבאר לעיל שע"י שמחת בני ישראל וריקודם כוחם גדול מאוד לבטל כל גזר דין אף במקום שלא היה אפשר לבטל ע"י תפילה וכיו"ב,

ובפרט ששמיני עצרת הוא החג הכי נשגב מכח קדושת הזמנים דלעתיד לבא וכמו שנתבאר, וגם השמחה בחג הזה הוא מהשמחה שיהיה מזמן דלעתיד לבא, וכח שמחה זה גדול מאוד מאוד, וכן נתבאר בספה"ק שם משמואל (מועדים, שמיני עצרת תרע"ב) שהשמחה של שמיני עצרת יסודה מהשמחה שתהיה בעת העתיד לבוא ואז השמחה תהיה שלמה ולא יפסיק הטבע את השמחה הזו,

וזל"ק: "בש"ס סוכה (מ"ח ע"א) 'והיית אך שמח', לרבות לילי יו"ט האחרון לשמחה. הנה הלשון הזה סובל גם פירוש של הבטחה שהשי"ת מבטיח שיהיה אך שמח. והטעם י"ל דמאחר שהוא רמז לעתיד ולעתיד לא תהיה העשיה מצד הבחירה כמ"ש הרמב"ן (פרשת נצבים) שאז יעשה כל אדם מה שראוי לעשות בטבע לא מצד בחירתו וכענין חמה ולבנה שלא ישנו את תפקידם",

"ויש לומר עוד שאז תהיה השמחה בטבע האיש הישראלי. עפ"י מאמרם ז"ל (שמות רבה פ"ב) 'אחת היא יונתי תמתי', מה התאומים הללו אם חשש אחד בראשו חברו מרגיש כך אמר הקב"ה 'עמו אנכי בצרה'. וכ"כ צריך להיות להיפוך שכל איש ישראלי צריך להרגיש מה שהוא בשמים אם ח"ו הוא כעין שנאמר (בראשית ו, ו) "ויתעצב אל לבו" או כמו שנאמר (תהלים קד, לא) "ישמח ה' במעשיו". ורק כעת אינו כן מפני שהטבע הגשמי מפסיק. אך לעתיד שהכל יהיה מזוכך, ירגיש כל איש בעצמו מה שהוא בהשמים, ואז כתיב 'ישמח ה' במעשיו'. ולזה רומז שמיני עצרת. וע"כ לשון 'והיית' שהיא לשון הבטחה", עכ"ל.

ונתבאר יסוד שמחת שמיני עצרת מזמני העתיד לבא שאז תהיה השמחה באופן מזוכך וכל אחד ירגיש את השמחה בשמים, ומובטח לכל מי שישמח בחג שמיני עצרת שיזכה ג"כ לשמחה הגדולה שתהיה בעת העתיד לבא שיסודם שוה.

ח.

והנה לשון 'עצרת' כבר פירשו בספה"ק (וכן הובא בשם מרן מלענטשנא זי"ע) שמורה על ענין 'עצירה' שיכול האדם לעצור בעצמו כל מה שרכש בימים הנוראים, וכל הדרגות הנפלאות שהגיע אליהם בימי הדין שיכול לעוצרם אצלו ולהשתמש בהם כל השנה,

ובפרט בעת זמן 'נעילת החג' שהוא גם עניין של נעילה וקניין כל קנייני החגים והרחמים שהיו עלינו כל ימי הדין, והמעלה הנפלאה של יום שמיני עצרת יוכל לעצור לעצמו לכל השנה ולהמשיך אל תוכו את כח השמחה כדי לבטל מתוכו כל הרעות ולהפוך הכל לטובה.

וכפי שכבר כתבו בספרים הקדושים לבאר הפסוק "ושמחת בחגך והיית אך שמח", דהכוונה שאם ישמח בחג יברכו השי"ת שיוכל תמיד להישאר בזו השמחה והוא הבטחה שיישאר אך שמח כל השנה.

והיינו, שע"י 'ושמחת בחגך', עי"ז תוכל לשמוח כל הימים והיית אך שמח' – ותהיה כל הזמן אך שמח, ומה שבא לרבות לילי יו"ט, היינו אף בזמנים נמוכים ולחוצים ה' ישמרנו שג"כ יוכל להיות בשמחה תמיד.

ובאמת כבר קדם ספר אברבנאל לפרש כן בפסוק, וז"ל: "וכלל לך במאמר 'והיית אך שמח' להבטיחו שאם ישמח ויגיל בחג הסוכות יהיה שמח וטוב לב כל השנה. ואם תתעצב בראשית השנה בעצבון תאכלנה כי כן טבע המציאות השמח בחלקו ששון ושמחה ישיג, והנאנח בלי סיבה יאנק דום כל הימים", עכ"ל.

והנה לפי הנתבאר דחג שמיני עצרת קדושתו ושמחתו נובעים מזמני שמחה וחגי ומועדי זמן דלעתיד לבא, נמצא שישנם בחינות של העתיד לבא שנמצאים בזמן הזה בתוך הגלויות.

ולפי זה יבואר מאוד מה שכתבו בספה"ק על צדיקים שנתברכו שיזכו לימות המשיח מקדושי ארץ שהיה ידוע שכל ברכותיהם נתקיימו, ולמעשה לא זכו המתברכים לימות המשיח, ואיך לא נתקבלה הברכה.

אמנם ההסבר בזה הוא, דזכו אותם הצדיקים למדריגות טהורות כאלו שיש להם בחינה של ימות המשיח בזמן הזה.

ונראה, שמציאות משיכת הזמנים מעת העתיד לבוא ומימות המשיח לתוך הזמן הזה, הוא מכח קדושת החג שמיני עצרת שיש לנו בזה"ז, וכנתבאר לעיל שיום זה כוחו בא מעת זמני העתיד לבא, ובכך כח זה יכולים בכלל להמשיך מציאות כזו של בחינת עולם התיקון וימות העתיד לתוך זמן הגלות.

ומסתבר לומר שאף ליהודים שאינם יכולים לזכות ממש לקדושת ובחינת ימות המשיח בזמן הזה כהצדיקים הנ"ל, מ"מ אפילו שזוכים להמשיך מעט מקדושת ימות המשיח לזמן הזה, אזי דבר זה מקל מאוד לבני ישראל ברוחניות ובגשמיות בכל העניינים.

ומי שזוכה לזה, זוכה גם להרגיש נעימות עבודת השי"ת בקיום התורה והמצוות, וזה שאמר הרה"ק הרבי ר' אלימלך זצוקללה"ה שאינו מבקש שכר על הזמנים שיש לו תענוג רוחני בקיום התורה והמצוות, מכיון שעצם העונג בקיום התורה והמצוות הוא השכר הכי גדול על המצוות, ושכר מצוה מצוה (אבות ד, ב),

אבל יבקש שכר על הזמנים הקשים והעמל והיגיעה בעבודת השי"ת לפני שזכה לעונג הנפלא בקיום התורה והמצוות, והיינו כמו שנתבאר שהרה"ק הנועם אלימלך זצוקללה"ה זכה להמשיך ממש בחינת עבודת השי"ת שיהיה לעתיד לבא, וכנתבאר, וממילא היה לו התענוג והעונג של קיום המצוות שתהיה בעת העתיד לבא בימות המשיח.

וכמ"ש בספר מסילת ישרים (פרק א'), שהתענוג הכי גדול שיש בעולם הוא להתענג על ה' בעולם הבא, ויסוד תענוג זה נמצא במצוות שמקיים האדם בעולם הזה,

וז"ל: "והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא. ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה, הוא זה העולם, והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד): 'העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא'. והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה, הם המצוות אשר צונו עליהן האל יתברך שמו. ומקום עשיית המצוות הוא רק העולם הזה", עכ"ל.

והיינו שעונג המצוות הם מעין עולם הבא ששם הוא התענוג הגדול והנפלא מכל התענוגים ועל ידי שייקים האדם מצוות השי"ת יוכל להמשיך ולבא לתענוג הגדול בעולם הבא.

ואא"ז בספה"ק דברי בינה (תחילת פרשת לך לך) כתב עוד יותר שהאדם צריך לעבוד את השי"ת ולידע שהתענוג של המצוות עוד גדול יותר מחיי העולם הבא,

וזל"ק: "עוד אפשר לומר, בפירוש רש"י איתא: 'לך לך, להנאתך וכו'. כאן אי אתה זוכה לבנים, ועוד שאודיע טבעך בעולם'. והנה זה נחשב לנסיון לאברהם אבינו עליו השלום, והאיך הוא נסיון שכיון שהבטיחו השם יתברך כל הבטחות הללו. אך אפשר, שעיקר הנסיון הוא על דרך שאנו אומרים בתפילה: אין ערוך לך וכו'. אפשר לומר הפירוש, שעיקר עבדות איש ישראל צריך להיות בתענוג כזה, שאין ערך שום תענוג עולם הזה למול תענוג עבדות השם יתברך אפילו רגע אחד. וזה "אין ערוך לך ד' אלוקינו בעולם הזה, ואפס בלתיך גואלינו וכו'" שהכל כאפס וכאין, אפילו ימות המשיח וחיי העולם הבא נגד עבדות השם יתברך. 'יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא', (אבות פ"ד, מ"ז)."

"וזה היה הנסיון לאברהם אבינו עליו השלום, שילך לרצון השם יתברך בשמחה רבה, כמו שלא חסר לו שום דבר. וידמה בדעתו שהכל הוא כאפס מול הכרתו יתברך. וזהו שפירש רש"י ז"ל: 'לך לך להנאתך'. שתלך להנאתך, ולא בנסיון. שתראה בעיניך שכבר יש לך כל זאת, ולא יהיה חשוב בעיניך מול הכרתו יתברך. וזה היה הנסיון", עכ"ל"ק.

והיינו, שלמד מדברי המשנה שמצווה אחת שעושים כראוי, תענוגה הוא יותר מכל חיי ותענוגי העולם הבא, משום שתענוג של מצוה הרבה יותר מן התענוג של ימות המשיח ועולם הבא, ומשו"ה לא ביקש הרה"ק הרר"א שכר על מה שכבר התענג מן המצוות.

ואכן יש לדעת, דלפי מה שכתב דו"ז בספה"ק תפארת עוזיאל שאם אדם רוצה לידע כמה תענוג יהיה לו לעולם הבא יכול למדוד זאת כעת לפי כמה שנהנה בשבת קודש, שהרי מבואר בגמ' ברכות (נ"ז ע"ב) דשבת הוא מעין עוה"ב, וא"כ כפי הנאתו בשבת יידע מה יהיה הנאתו ותענוגו בעולם הבא, ועיי"ש.

ולהנבאר נראה, שיוכל למדוד זאת ביותר מעונג ועבודת השי"ת של שמיני עצרת שהוא ממש קדושתו כקדושת ימי העתיד לבוא, וכפי שנתבאר לעיל, והוא גם קדושת עולם הבא, ויותר משבת שהוא רק מעין עולם הבא.

ולכן יש לעמול ולהתייגע בקיום עבודת השי"ת בשבת קודש ושמיני עצרת מכיון שעבודת השי"ת בש"ק שהוא מעין עוה"ב ובפרט בשמיני עצרת שהוא ממש מימות עולם הבא וימות המשיח, ובהם רוכשים את הכלים לקבל שפע עוה"ב וימות המשיח, ויתן השי"ת שנזכה לזה.

ולדרכינו נבין עוד כח הצדיקים שיכלו לעבוד את השי"ת בכוחות אשר למעלה מדרך הטבע, והוא משום שהמשיכו כוחות אלו מזמני ימות המשיח ועולם התיקון שאז נחיה ונעבוד את השי"ת למעלה מדרך הטבע, ולא יהיו כלל מגבלות הטבע יותר בעולם, וכפי שביאר בספה"ק שם משמואל שהובא לעיל, ואכמ"ל עוד.

יעזור השי"ת שנזכה להמשיך את השמחה הגדולה של שמיני עצרת לכל השנה ועל ידי זה נוכל לא רק למנוע את הרעות כי אם גם להפוך את כל הגזירות לטובות ולברכות וישועות עד שנזכה לישועה הכללית בביאת גואל צדק במהרה בימנו אכיה"ר.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com